

AGDER
fylkeskommune

Kvalitetsmelding for videregående opplæring i Agder 2024

Innholdsfortegnelse

1.	<i>Innledning</i>	2
2.	<i>Sammendrag</i>	5
3.	<i>Gjennomføring</i>	6
3.1	Årskullgjennomføring.....	6
3.2	Gjennomføring i videregående opplæring i dag	7
3.3	Skoleårsbestått.....	8
3.4	Overgang fra Vg2 yrkesfag	9
3.5	Søkere og godkjente lærekontrakter	10
3.6	Oppnådd fag-/svennebrev	11
3.7	Ungdom utenfor opplæring og arbeid	12
3.8	Førsteønske ved inntak til Vg1	13
3.9	Grunnskolepoeng.....	14
4.	<i>Læringsmiljø i skole og bedrift</i>	21
4.1	Elevundersøkelsen	22
4.2	Lærlingundersøkelsen	26
4.3	Trivsel.....	26
4.4	Mobbing.....	29
4.5	Skolemiljø saker	32
4.6	Læringsmiljø – analyse og vurdering	33
5.	<i>Læringsutbytte</i>	35
5.1	Læringsutbytte i skolen	35
5.2	Læringsutbytte i fagopplæringen.....	38
6.	<i>Skoleeiers kvalitetsarbeid</i>	39
7.	<i>Innspill</i>	41
7.1	Innspill fra oppvekstombudet.....	41
7.2	Vurdering fra arbeidstakerorganisasjonene	43
8.	<i>Oppsummering og veien videre</i>	45

1. Innledning

I henhold til opplæringsloven §17-12 skal fylkestinget «... minst én gong i året få informasjon om læringsmiljøet, læringsresultata og gjennomføringa til elevane i opplæringa». Opplæringsloven påpeker også at «Fylkeskommunen skal arbeide for å halde ved lag og heve kvaliteten i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa». Kvalitetsmeldingen for videregående opplæring er Agder fylkeskommune sitt svar på lovkravet.

Regionplan Agder 2030 skal utvikle Agder til et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. For videregående opplæring i Agder er målet at elever og læringer fullfører videregående opplæring som gjør de klare for arbeids- og samfunnsliv. I dette ligger både et dannelsingsoppdrag og en opplæring som «... fremmer kultur for læring, likestilling, inkludering, helse og trivsel».

Tilgang til god utdanning er en grunnleggende del av samfunnets sosiale bærekraft. Med god utdanning og rett kompetanse skal vi bidra til økonomisk vekst som kommer hele regionen og alle innbyggerne til gode. Det kan bidra til å redusere den sosiale ulikheten og bedre folkehelsen. God utdanning, økt sysselsetting og mulighet for lik deltagelse i samfunnet bidrar til bedre levekår, økonomisk vekst og et godt offentlig tjenestetilbud.

Kvalitetsmeldingen skal bidra til at Agder når nasjonale og regionale mål, og skal derfor gi fylkestinget en vurdering av tilstanden innenfor videregående opplæring i Agder fylkeskommune. Meldingen vil være et viktig kunnskapsgrunnlag for politiske beslutninger som skal videreutvikle læringsmiljø og læringsutbytte for elever og læringer.

Kvalitetsmeldingen presenterer og vurderer resultater på områdene gjennomføring, læringsmiljø og læringsutbytte. På læringsutbytte presenteres kun resultatene, uten noen vurdering. Det er skoleeiernivået som legges til grunn. Videregående opplæring er omfattende og komplisert å vurdere, det er på ingen måte mulig med analyser som dekker hele sektoren.

Kvalitet i opplæringen må utvikles gjennom en felles innsats fra alle involverte, og skoleeier har en sentral rolle i å legge til rette for dette. Lærerorganisasjonene og oppvekstombudet har gitt sine refleksjoner rundt videregående opplæring i Agder. For elevperspektivet er det gjennomført egne workshops for felles refleksjon og drøfting på de nye strategiene for videregående opplæring, samt at elevene for første gang har vært med på skoleeiers utviklingsdialog om kvalitetsutvikling ved den enkelte skole.

Fullføringsreformen har lagt grunnlag for store endringer i videregående opplæring. Med fullføringsreformen og med ny opplæringslov, gjeldende fra 01.08.2024, er det

lagt til rette for strukturer og rettigheter som åpner for flere muligheter. Tidligere hindringer og begrensninger er fjernet for å sikre at utdanningssystemet legger til rette for å gi ungdom og voksne det tilbudet de trenger for å fullføre og bestå med studie- eller yrkeskompetanse. Perspektivet på økt gjennomføring er sentralt i rapporten.

Målet med kvalitetsmeldingen er å bidra til større oppmerksomhet om kvaliteten i opplæringen (Udir 2023). Meldingen skal være et utgangspunkt for dialog, drøfting og planlegging av arbeidet med kvalitetsutvikling i fylkeskommunen. Å forbedre kvaliteten i opplæringen er viktig for den enkelte elev og lærling, for Agder som fylke og for den samlede kompetansen i nasjonen som helhet.

I en kvalitetsmelding er det ikke mulig å gå inn på alle aspektene innenfor videregående opplæring. Arbeidet med resultatene i elevundersøkelsen har vist at det er behov for å samordne og koordinere de ulike satsingene i fylkeskommunen knyttet til elevenes læringsmiljø. Det er i løpet av 2024 etablert to arbeidsgrupper, en som kartlegger de ulike innsatsene, og en som utarbeider nye rutiner for internkontroll og oppfølgingen av saker hvor elever ikke opplever å ha det trygt og godt på skolen. Det vil på bakgrunn av dette arbeidet komme en egen temasak om læringsmiljø til høsten.

Fjorårets behandling av «Mind the Gap», kvalitetsmelding for videregående opplæring i Agder 2023 ble tatt til orientering i Fylkestinget 07.02.2025, sak 08/24, med følgende tillegg:

- Hovedutvalget for utdanning og folkehelse ber om at det legges fram en egen sak som drøfter styrker og svakheter ved dagens skoletilbud for elever med funksjonsnedsettelse, med mål om å få til et tilpasset tilbud basert på den enkeltes behov.

Status: Det er gitt en egen orientering for Rådet for likestilling, inkludering og mangfold (LIM) 3. april 2024 om fortrinnsinntak til videregående skole. Denne orientering er foreløpig ikke gjennomført for Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

- Hovedutvalget ber spesielt om at man ser på hvordan man styrker samarbeidet med kommunene i overgangen fra grunnskolen til videregående opplæring.

Det bes om at hovedutvalget også ser på karriereveiledning for elever med funksjonsnedsettelse når man ser på samarbeid mellom grunnskole og videregående skole.

Status: Det har gjennom flere år vært et systematisk samarbeid med kommunene med tanke på elever som søker inntak til videregående opplæring på særskilt grunnlag. Nå er samarbeidet utvidet til også å gjelde elever fra grunnskolen som f.eks. kan ha utdanningsvalg og arbeidslivsvalg i verksted på en videregående

skole. Se også under temaet økt gjennomføring på yrkesfag fra side 16.

Agder fylkeskommune har gjennom Helhetlig system for karriereveiledning i Agder (vedtatt i HUF 6/2-24), et fundament for god karriereveiledning for alle elever, uansett funksjonsgrad og andre minoriserende faktorer. For elever med funksjonsnedsettelse er det foreløpig kun jobbet med dette på et generelt nivå, blant annet gjennom karriereveiledningskonferansen Likestilling, inkludering og mangfold (15/10-24).

Gjennom kvalitetsmeldingen i fjor kom det frem seks utfordringer, «Mind the Gap»:

1. Gjennomføringsgraden på studieforberedende utdanningsprogram i Agder er lav i nasjonal sammenheng. Resultatet har gradvis gått nedover de siste fem årene.
Status: Gjennomføringsgraden i Agder har økt fra fjorårets måling, og er på rekordhøye 86,4 prosent for ungdom bosatt i Agder.
2. Hver fjerde ungdom på yrkesfag fullfører ikke opplæringen i henhold til planlagt kompetanse.
Status: Fullføringsgraden er økt ved siste måling, da nesten 80 prosent av ungdommene på yrkesfag fullførte. Hver femte elev fullførte ikke videregående opplæring.
3. Vurderes resultatene i dag, tyder mye på lavere fullføringsgrad noen år frem i tid. Utfordringene er redusert skoleårsbestått, flere ungdommer i OT og at elevenes forutsetninger fra grunnskolen er gått tilbake.
Status: Utfordringen mindre relevant enn i fjor. Måling av skoleårsbestått var endret ved tidspunktet for fjorårets behandling. Dette er korrigert nå. Grunnskolepoengene er stabilisert, og noe nærmere nasjonalt snitt enn i fjor.
4. Omfanget av mobbing øker noe.
Status: Omfanget viser en reduksjon fra fjorårets måling, men er likevel for høyt, se også kapitlet om læringsmiljø.
5. Elevundersøkelsen viser til dels store forskjeller mellom skoler og innad på skoler i elevenes tilbakemeldinger.
Status: Det er fortsatt forskjeller mellom skoler og innad på skoler.
6. Forventninger til skoleeier om strategi og rammer for utviklingsarbeid.
Status: Våren 2024 ble strategier for videregående opplæring i Agder utviklet.
 - Bruke skolebasert vurdering
 - Bygge medvirkningskultur
 - Utvikle et VI

2. Sammendrag

Agder er en region med lave levekår. Videregående opplæring sitt viktigste bidrag for å øke levekårene, er at alle som får opplæring gjennom fylkeskommunen er kvalifisert for arbeidslivet eller videre studier, og opplever et trygt og inkluderende læringsmiljø.

I nasjonal sammenheng er de samlede resultatene i Agder i både elev- og lærlingeundersøkelsen gode, selv om det fortsatt er forbedringspotensial. Omfanget av mobbing er gått litt ned, men er fortsatt høyt. Det er fortsatt forskjeller mellom skoler og innad på skoler i elevenes tilbakemeldinger gjennom elevundersøkelsen. Ved alle de videregående skolene foregår det et systematisk og godt arbeid med elevenes læringsmiljø. Alle som får et opplæringstilbud i Agder fylkeskommune, skal ha et trygt og godt læringsmiljø, og skolene og lærebedriftene skal forebygge mobbing.

Gjennomføringsgraden for videregående opplæring i Agder har økt betydelig de siste årene. Ved målingen publisert i 2024 hadde 86,4 prosent av elevene med bostedsadresse i Agder fullført videregående opplæring i henhold til planlagt kompetanse, en fremgang på nærmere tre prosentpoeng fra året før. Over 90 prosent av ungdommene på studieforberevende utdanningsprogram hadde fullført opplæringen, mens 80 prosent fullførte på yrkesfag. Det er kvaliteten på opplæringen i klasserom og verksted, og et lag rundt elever og lærlinger som ligger til grunn for den høye andelen ungdommer som fullfører opplæringen. Gjennom kvalitetsmeldingen vil skoleeier først og fremst peke på følgende utfordringer:

- Til tross for at skolene arbeider godt med et inkluderende læringsmiljø er det fortsatt for mange ungdommer i Agder som ikke opplever et trygt og godt skolemiljø. Studien «En skolehverdag under press» viser at sosiale medier og russetiden spiller en sentral rolle i elevenes hverdag, og er kilder til stress og arenaer for ekskludering.
- Samarbeidet mellom skole og arbeidsliv er utviklet betydelig de siste årene, men skolene er kommet ulikt i dette arbeidet. Skoleeier kan ta en sterkere rolle i dette arbeidet.
- Stor økning i inngåelse av nye lærekontrakter har gitt en økning i antall lærekontrakter som heves (lærlingene slutter). Årsaker til dette må undersøkes, og tiltak må utarbeides og evalueres.
- Opplæringsloven gir alle ungdommer en fullføringsrett. Det er fortsatt for mange ungdommer som går videre eller avslutter opplæringen uten bestått i avsluttende fag. Det må være kvalitet i arbeidet med å følge opp alle elever uten bestått i fag slik at disse fagene blir bestått.

For å nå målene og lykkes med utfordringene skissert over, må strategiene som er utviklet i 2024 tas i aktivt bruk. Alt utviklingsarbeid må være kunnskapsbasert, alle aktører må ha reell medvirkning i opplæringen, og alle må bidra til å utvikle et kollektivt VI. Da vil dannings stå sentralt i opplæring og samtidig bidra til at flere ungdommer er inkludert og fullfører videregående opplæring.

3. Gjennomføring

Regionplan Agder 2030, Mål mot 2030, Utdanning og kompetanse

Alle elever, lærlinger og studenter fullfører grunnskole, videregående opplæring eller høyere utdanning med kompetanse som gjør dem klare for arbeids- og samfunnsliv

Overordnet mål for gjennomføring i Agder fylkeskommune

Alle fullfører planlagt opplæring og er best mulig rustet for videre arbeids- og samfunnsliv.

Oppsummert:

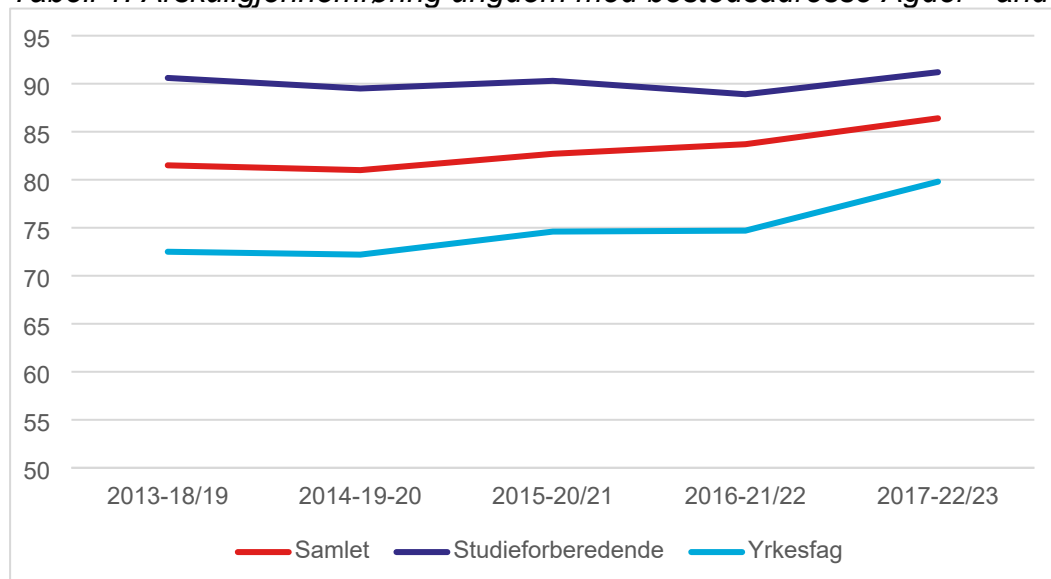
Fullføringsgraden i Agder øker stadig og er ved siste måling 86,4 prosent. Yrkesfag har blant den høyeste fullføringsgraden i landet, det er likevel her det største frafallet er. Agder har også en positiv utvikling på andre sentrale fullføringsindikatorer. Utfordringene er at hevingene innenfor opplæring i bedrift øker, og at alle skolene må ha gode rutiner for oppfølging av elever uten bestått i avsluttende fag.

3.1 Årskullgjennomføring

Fullføringsgraden i videregående opplæring, og som formidles i media, viser hvor stor andel i ett årskull, med bostedsadresse i Agder, som har fullført og bestått fem år etter påbegynt opplæring innenfor studieforberevende utdanningsprogram, og etter seks år for yrkesfag. I tillegg måles andel som har fullført planlagt kompetanse, dvs andel elever som ikke planlegger for full kompetanse. Gjennomføring og fullført planlagt kompetanse måler samlet fullføringsgrad innenfor videregående opplæring.

Tabell 1: Årskullgjennomføring ungdom med bostedsadresse Agder - andel

	2013-18/19	2014-19-20	2015-20/21	2016-21/22	2017-22/23
Samlet	81,5	81	82,7	83,7	86,4
Studieforberedende	90,6	89,5	90,3	88,9	91,2
Yrkesfag	72,5	72,2	74,6	74,7	79,8

Kilde: Bestilte data fra SSB. Vi opplever noe usikkerhet med tallene, de kan være ett prosentpoeng for høyt. Hverken SSB eller fylkeskommunen har klart å identifisere eventuelle feil.

Andelen elever som har fullført planlagt opplæring har økt jevnt for ungdom med bostedsadresse i Agder. I årskullet som begynte i videregående opplæring i 2017 hadde 86,4 pst fullført opplæringen i henhold til planlagt kompetanse.

På yrkesfag fullførte og bestod 79,8 prosent, som er blant de høyeste i landet. Likevel fullførte ikke hver femte ungdom. Fullført og bestått på studieforberedende i Agder var 91,2 prosent, noe som er blant de laveste i landet.

3.2 Gjennomføring i videregående opplæring i dag

Fullført videregående opplæring for et årskull omhandler opplæring som ligger tilbake i tid. Mange elever som fullførte på normert tid på studieforberedende utdanningsprogram var ferdig i 2020, eller 2021 for ungdom som avsluttet med fag-/svennebrev. Disse resultatene sier derfor lite om kvaliteten i dagens videregående opplæring.

For å vurdere utvikling i fullføringsgraden er det nødvendig å omtale og vurdere sentrale resultater og prioriterte satsinger knyttet til gjennomføring i dagens videregående opplæring i Agder. Følgende resultater er valgt for å vurdere dagens kvalitet:

- **Skoleårsbestått.** Hvor stor andel av alle elevene som består alle fag et skoleår.
- **Søkere og godkjente lærekontrakter.** Hvor stor andel av søkerne til læreplass som får lærekontrakt.
- **Oppnådd fagbrev etter endt læretid.** Hvor stor andel av ungdommene som begynner i lære, og som fullfører opplæring med fagbrev.
- **Overgang etter Vg2 yrkesfag.** Hva elevene som begynner på Vg2 yrkesfag gjør påfølgende høst.
- **Ungdom utenfor opplæring.** Hvor mange ungdommer som er i oppfølgingstjenesten (OT).
- **Inntak til Vg1.** Andel som får oppfylt førsteønsket sitt ved inntak til Vg1.
- **Grunnskolepoeng.** Ungdommenes grunnskolepoeng er den viktigste indikatoren på sannsynligheten for å fullføre videregående opplæring.

Merk at indikatorene sier noe om ulike ungdomsgrupper. Hvordan fylkeskommunen lykkes med den til enhver tid gjeldende ungdomsgruppe innenfor videregående opplæring er det som beskriver kvaliteten i form av resultater.

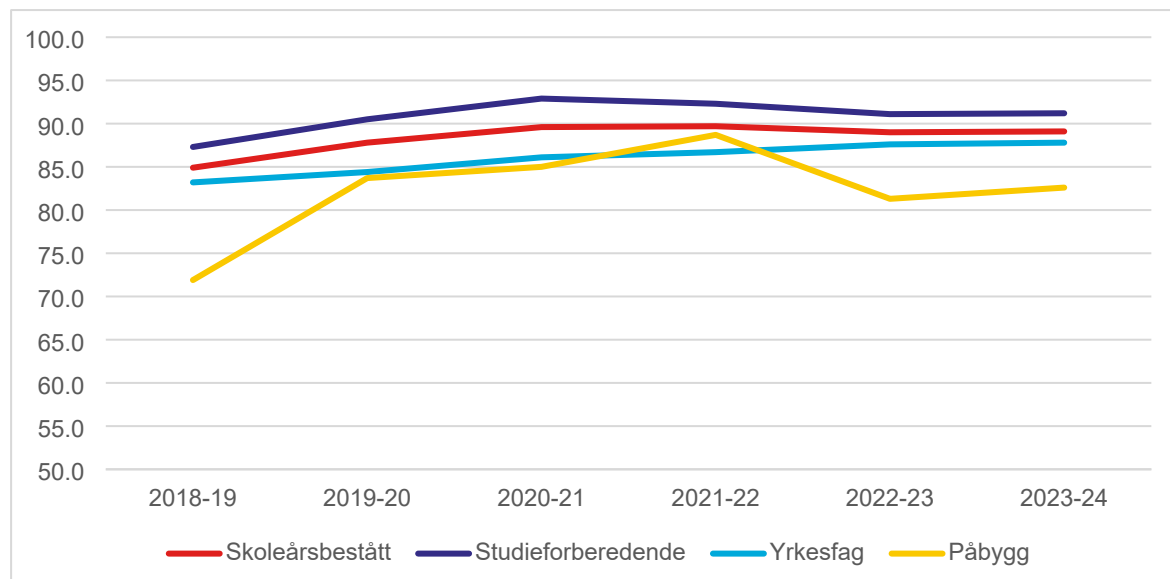
I kvalitetsmeldingen er det brukt mye interne data, som gir en dypere innsikt i resultatene enn offentlige nasjonale tall kan gjøre (i noen tilfeller henvises det til nasjonale data, selv om disse ikke er publisert). Interne data gir også informasjon i etterkant av den offisielle telledatoen 1. oktober.

3.3 Skoleårsbestått

Skoleårsbestått tar utgangspunkt i antall elever pr. 01.10. et gitt skoleår, og måler andel som har bestått alle fag ved avslutningen av skoleåret. Elever som fullfører planlagt kompetanse, kan ikke måles i disse tallene.

Tabell 2: Skoleårsbestått

	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24
Skoleårsbestått	84,9	87,8	89,6	89,7	89,0	89,1
Studieforberedende	87,3	90,5	92,9	92,3	91,1	91,2
Yrkesfag	83,2	84,4	86,1	86,7	87,6	87,8
Påbygg	71,9	83,7	85,0	88,7	81,3	82,6

Kilde: Interne vigodata. Pga pandemien ble det ikke gjennomført eksamen i årene 2020 til 2022.

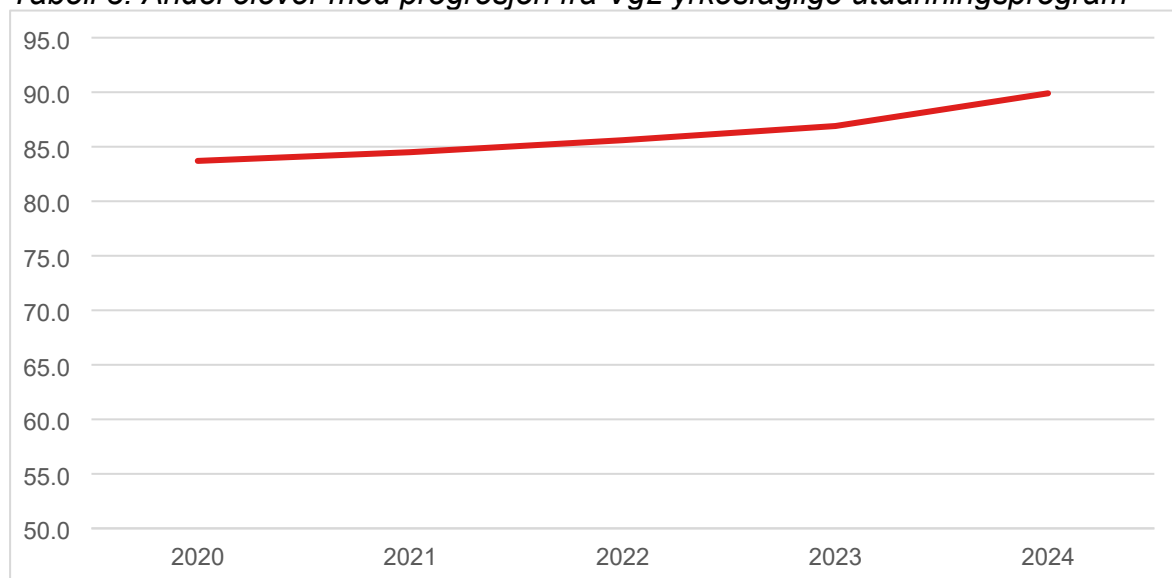
89,1 prosent av ungdommene bestod alle fag skoleåret 2023-24. Resultatet er tilnærmet uendret fra forrige skoleår, og nesten på linje med skoleårsbestått under pandemien, da det ikke ble gjennomført eksamen. Resultatfremgangen er først og fremst på påbygg, mens studieforberedende og yrkesfag er tilnærmet uendret.

3.4 Overgang fra Vg2 yrkesfag

Det største frafallet i videregående opplæring skjer etter Vg2 yrkesfag. Her måles andelen elever med progresjon fra Vg2 yrkesfag og videre til Vg3 (inkludert opplæring i bedrift, påbygg til studiekompetanse, mm). Elever uten progresjon gjør omvalg eller er ute av opplæringen.

Tabell 3: Andel elever med progresjon fra Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram

	2020	2021	2022	2023	2024
Progresjon fra Vg2 yrkesfag	83,7	84,5	85,6	86,9	89,9

Kilde: Interne vigodata.

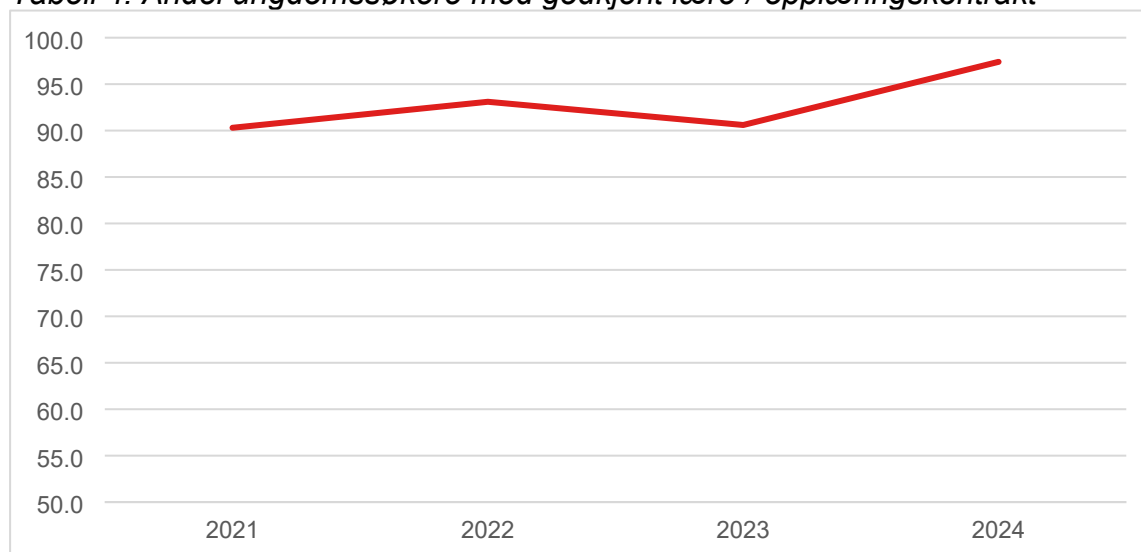
Bortimot 90 prosent av elevene på Vg2 yrkesfag hadde i 2024 progresjon til Vg3. Dette er rekordhøyt for Agder, og en betydelig økning fra tidligere år. Syv prosent av elevene ute av opplæringen påfølgende høst. Dette er også rekordlavt, men utgjør likevel ca 130 ungdommer. 60 ungdommer gjorde omvalg.

3.5 Søkere og godkjente lærekontrakter

Søkere til læreplass må få en kontrakt. De fleste lærekontrakter og opplæringskontrakter blir inngått før sommeren. Søkere som ikke får læreplass, får tilbud om Vg3 fagopplæring i skole. Disse kan gå over i en lærekontrakt når som helst på året.

Tabell 4: Andel ungdomssøkere med godkjent lære-/ opplæringskontrakt

	2021	2022	2023	2024
Søkere og godkjente lærekontrakter	90,3	93,1	90,6	97,4

Kilde: Interne vigodata. Data for 2024 inkluderer voksne, mens de andre årene gjelder kun ungdomssøkere..

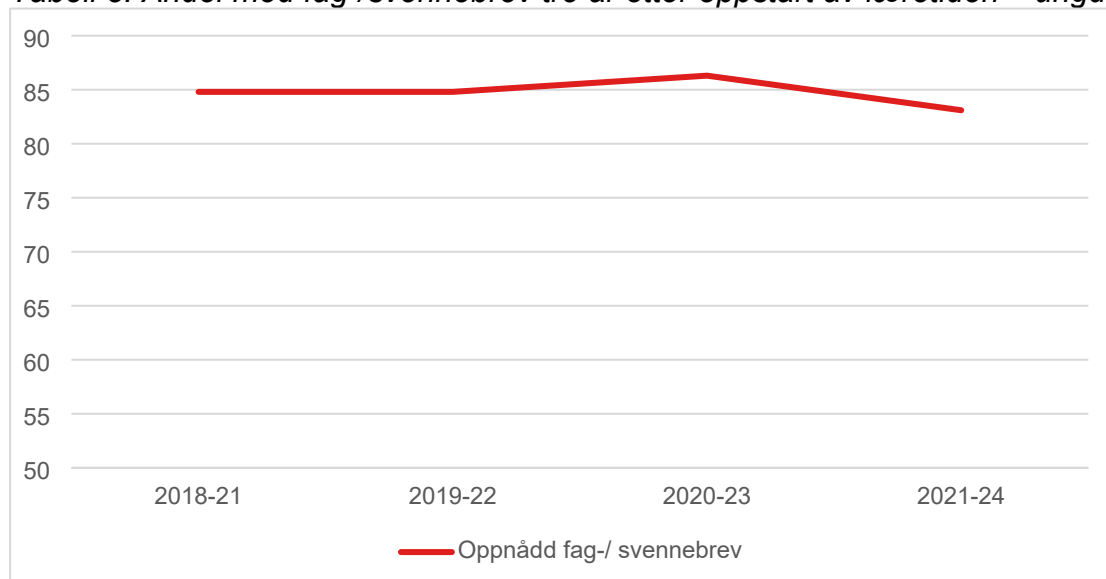
97,5 prosent av alle søkere til læreplass i Agder fikk en lære- eller opplæringskontrakt i 2024. Dette betyr at bortimot alle søkere fikk læreplass. Alle ungdommer uten læreplass fikk tilbud om Vg3 fagopplæring i skole. Ca 20 ungdommer går i dag på dette tilbudet.

3.6 Oppnådd fag-/svennebrev

Når søkerne har fått læreplass skal de avslutte opplæringen med fag- eller svennebrev. Tabellen viser andel lærlinger som har oppnådd fag-/svennebrev innen tre år etter oppstart.

Tabell 5: Andel med fag-/svennebrev tre år etter oppstart av læretiden – ungdom

	84,8	84,8	86,3	83,1
Oppnådd fag-/svennebrev	2018-21	2019-22	2020-23	2021-24

Kilde: Utdanningsdirektoratet (felles tall for Agder i 2018-21 er beregnet av fylkeskommunen).

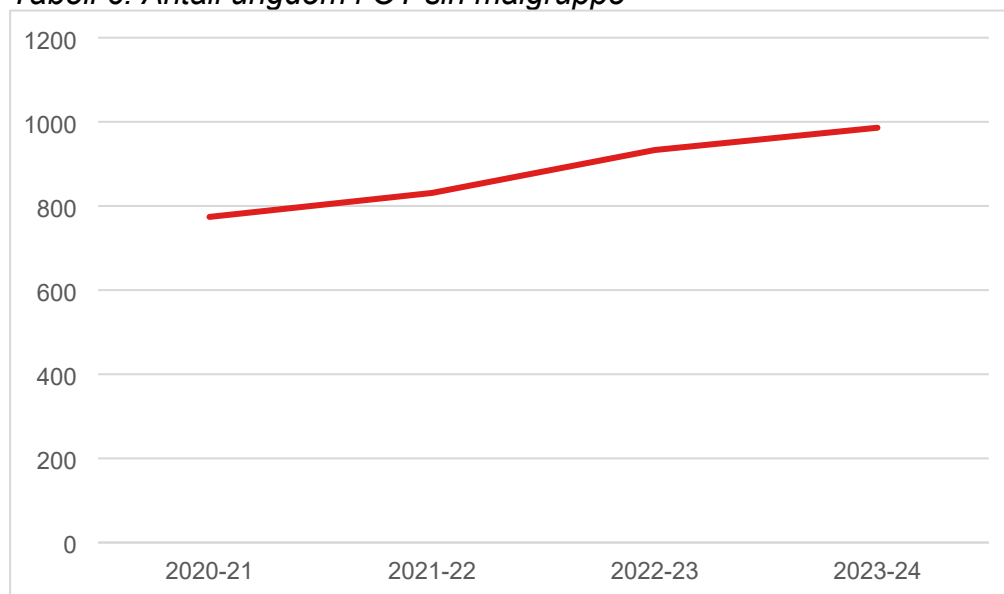
Ca 83 prosent av ungdommene i Agder oppnådde fagbrev innen tre år etter påbegynt læretid. Resultatet er en liten nedgang fra tidligere år, men likevel over nasjonalt snitt. Bakgrunnsdata viser at nesten 11 pst av ungdommene i årskullet hadde avsluttet læretiden innen måletidspunktet.

3.7 Ungdom utenfor opplæring og arbeid

OT skal følge opp ungdom i alderen 16 til 21 år og som er utenfor videregående opplæring. For noen ungdommer i OT innebærer dette at de likevel kommer inn i videregående opplæring, eller er i arbeid, militærtjeneste o.l. Disse ungdommene er en del av totaltallet, men ikke i OT sin målgruppe. I denne statistikken måler vi kun ungdom som er i OT sin målgruppe.

Tabell 6: Antall ungdom i OT sin målgruppe

	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24
Ungdom i oppfølgingstjenesten	766	823	923	976

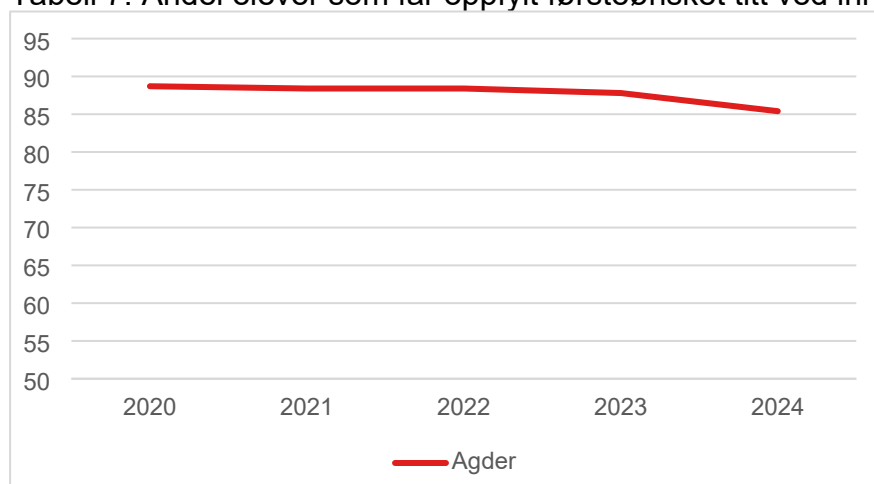
Kilde: Interne vigodata.

Omfanget av ungdom i OT har økt i overkant av 25 prosent de siste fem årene. Selv om den ikke er stor, viser foreløpige tall for skoleåret 2024-25 en fortsatt økning av ungdom i alderen 16 til 21 år og i OT sin målgruppe.

3.8 Førsteønske ved inntak til Vg1

At elevene blir tatt inn på sitt førsteønske har betydning for sannsynligheten for å fullføre videregående opplæring, [De som får førsteønske, har større sjanse for å fullføre videregående – SSB](#).

Tabell 7: Andel elever som får oppfylt førsteønsket titt ved inntak til Vg1

	2020	2021	2022	2023	2024
Agder	88,7	88,4	88,4	87,8	85,4

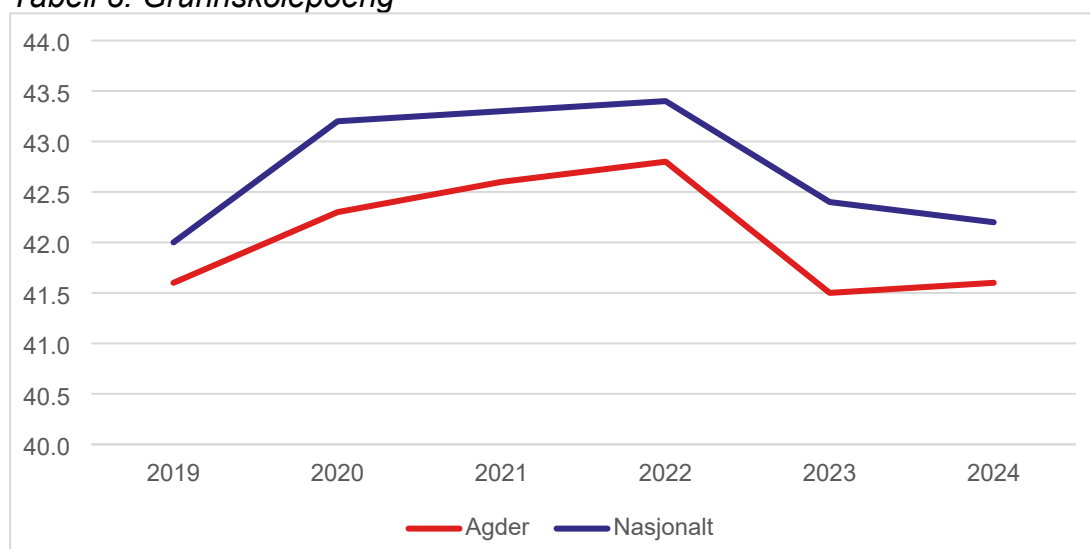
Kilde: Utdanningsdirektoratet.

85,4 prosent av elevene fikk oppfylt førsteønsket sitt ved inntak til Vg1 høsten 2024. Dette er en reduksjon fra 2023. Resultatet er likevel godt i en nasjonal sammenheng.

3.9 Grunnskolepoeng

Elevenes samlede standpunkt- og eksamensresultater i grunnskolen, grunnskolepoeng, er den viktigste forutsetningen for gjennomføring i videregående opplæring.

Tabell 8: Grunnskolepoeng

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Agder	41,6	42,3	42,6	42,8	41,5	41,6
Nasjonalt	42,0	43,2	43,3	43,4	42,4	42,2

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Grunnskolepoengene i Agder er i 2024 på lik linje med poengene i 2023. Agder har blant de laveste grunnskolepoengene i landet, men avstanden til landssnittet er noe mindre enn i 2023.

3.10 Gjennomføring – samlet vurdering

Fullføringsgraden i videregående opplæring i Agder er god, og har passert 85 prosent. Dette er resultat av målrettet og systematisk arbeid over tid. Resultatet er over landssnittet, og må betegnes som godt, spesielt med tanke på at grunnskolepoengene i Agder er betydelig under landssnittet. På yrkesfag fullfører

stadig flere ungdommer opplæringen, resultatet er nå nesten 80 pst. Potensialet til økt fullføring er likevel til stede. På studieforberedende har Agder gjennom flere år litt lavere resultat enn landssnittet, mens på yrkesfag har altså hver femte ungdom ikke fullført.

Det er skolene og bedriftenes arbeid i dag og fremover som vil føre til at enda flere fullfører videregående opplæring i fremtiden. Dagens resultater i Agder viser god fremgang på flere områder, og er gode i en nasjonal sammenheng. Skoleårsbestått har økt betydelig fra årene før pandemien, og ligger på nivå med resultatene under pandemien, når det ikke ble gjennomført eksamen. Kvaliteten i opplæringen er forbedret. Under pandemien tok lærerne i bruk nye opplærings- og vurderingsformer, og dette arbeidet er utviklet videre de siste årene. Videregående opplæring i Agder lykkes også med å beholde flere ungdommer i opplæringen, noe vi blant annet ser gjennom rekordhøy progresjon fra Vg2 yrkesfag og over i Vg3. Samarbeid med arbeidslivet har ført til at bortimot alle søkere har fått læreplass. At andel elever som får oppfylt sitt førsteønske ved inntak til Vg1 er gått noe tilbake oppfattes mindre problematisk. Videregående opplæring skal møte arbeidslivets behov. Reduserte elevtall fremover og krav til økonomiske innsparinger, vil kunne føre til at forholdet mellom elevenes førsteønske og arbeidslivets behov utfordres ytterligere.

Med gode resultater på de andre måleparameterne er det overraskende at antall ungdommer i OT øker. Årsakene til økningen er ikke godt nok analysert, men en av årsakene ser ut til å være en økning i ungdom som ikke søker videregående opplæring. I tillegg har Agder over tid hatt mange «gjengangere», dvs. at ungdommer som har falt ut av opplæringen, ikke kommer tilbake igjen i opplæring eller arbeid. Skoleeier vil iverksette et grundig analysearbeid over omfanget av ungdom i OT.

For at flere ungdommer skal fullføre videregående opplæring vil kvalitetsmeldingen peke på to forhold:

- Elever uten bestått i avsluttende fag
- Økt gjennomføring på yrkesfag

Elever uten bestått i avsluttende fag

For at flere elever både på studieforberedende og yrkesfag skal fullføre videregående opplæring er den første utfordringen elever som ikke består avsluttende fag, men likevel går videre i opplæringsløpet på neste trinn. Disse ungdommene vil ha fag de må ta igjen på et senere tidspunkt, noe som vil være forstyrrende i den videre opplæringen. Dette vil først og fremst gjelde elever som har strykt i avsluttende fag, men kan i noen tilfeller også gjelde elever uten vurderingsgrunnlag.

Opplæringsloven gir ungdommene en fullføringsrett i videregående opplæring. Som

en del av dette arbeidet presiserer forskrift til opplæringsloven at elever som har fullført, men ikke bestått fag, har rett til mer opplæring slik at de kan få en ny standpunktvurdering. Selv om elevene har rett til meropplæring, kan veien til bestått fag skje på andre måter.

Gjennom interne data kan fylkeskommunen måle omfanget og utviklingen av elever uten bestått. Våren 2024 hadde 370 elever stryk i et eller flere avsluttende fag, disse har rett til å gå opp til ny utsatt og særskilt eksamen (NUS-eksamen) til jul. 250 elever fikk ikke vurderingsgrunnlag i et avsluttende fag, disse elevene kan gå opp til privatisteksamen.

Tabell 9: Antall elever uten bestått i avsluttende fag

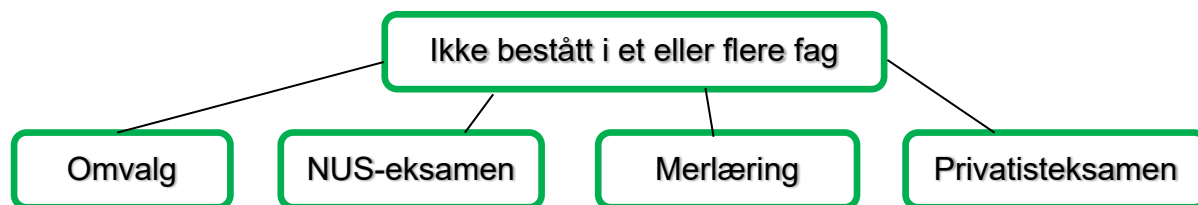
	Karakteren 1	Ikke vurderingsgrunnlag
Våren 2024	370	250
Etter privatist- og NUS-eksamen til jul	240	220

Kilde: Interne vigodata.

Ca. 130 elever bestod avsluttende fag etter NUS-eksamen, mens det fortsatt var 240 elever som ikke hadde bestått. I tillegg til omvalg og elever som ikke ønsker å ta opp fag, så stryker også noen elever på nytt.

Det er imidlertid verdt å merke seg at av de 240 elevene som fortsatt hadde karakteren 1, så hadde ca. 150 elever stryk i kun et fag, mens 210 hadde stryk i to fag. I tillegg må det påpekes at ca. 40 elever som eneste fag manglet vurderingsgrunnlag i kroppsøving. Vi har ikke alle detaljene på disse elevene, men det er grunn til å tro at en flere elever kunne bestått fagene gitt riktig oppfølging, og dermed slippe å ha dette hengende med seg videre i opplæringen.

Gitt skolenes ansvar for at elevene skal fullføre, må de ha oversikt over alle elevene uten bestått i fag, samt at de må veilede elevene til å finne den riktige veien for å bestå manglende fag. Er det omvalg, merlæring eller kanskje eksamensforberedende kurs før NUS- eller privatisteksamen?

Mange skoler gjør en god jobb med å forberede elever som skal opp til NUS- eller privatisteksamen. Skoleeier har imidlertid ikke systemer som sikrer at alle skolene til enhver tid vet hvilke av deres elever som ikke har bestått avsluttende fag. For elever som bytter skole mellom to trinn, så har avgiverskolen ansvar for å melde eleven opp

til NUS-eksamen. Men elevenes behov for å forberede seg til eksamen må den nye skolen sørge for. Alt tyder på at en god struktur for oversikt over elevene som mangler fag, og deres skoletilhørighet, er på plass til høsten 2025. Dette gjør at alle skoler kan følge opp hver enkelt elev uten bestått, slik at eleven får mulighet til å bestå faget. Da vil også fullføringsandelen øke fremover.

Økt gjennomføring på yrkesfag

Økt gjennomføring på yrkesfag har vært en satsing i Agder de siste tre årene. Som vist over fullfører 4 av 5 ungdommer på yrkesfag. Videre har både skoleårsbestått i og progresjon fra Vg2 yrkesfag til Vg3 økt betydelig de siste årene, og er nå på henholdsvis 88 prosent og 90 prosent. Og søkere til læreplass får lærekontrakt. Det har skjedd en betydelig kvalitetsforbedring i skole og bedrift de siste årene. Samtidig er utfordringen at hver femte ungdom på yrkesfag ikke fullfører hele videregående opplæring. Hvordan skal Agder lykkes med det?

Aller først, strukturelle forhold vil kunne bidra til økt gjennomføring på yrkesfag. Stadig flere ungdommer i Agder søker yrkesfag. Dette betyr også at elever med bedre resultater fra grunnskolen velger yrkesfag. Som kjent er grunnskolepoeng den viktigste forutsetningen for fullføring i videregående opplæring. Da er det all grunn til å tro at i fremtiden vil en høyere andel fullføre på yrkesfag.

Satsingen på yrkesfag innebærer at elevenes sluttkompetanse skal være førende for arbeidet med ungdommene allerede fra oppstart i Vg1. Hensikten er at elevene er mer yrkesforberedte, og klare for neste steg ut i lære. I fjorårets kvalitetsmelding ble det omtalt at mange tiltak er igangsatt. Systematisk bruk av elevsamtaler, kartlegging og tidlig innsats i møte med elevene er en faktor. Videre har det vært mer fokus på karriereveiledning og bevissthet knyttet til utplassering i bedrift. Alternative opplæringsløp, f.eks. 1+3 (et år i skole og tre år i lære) og 0+4-løp, brukes også ved behov. Forsterket språkopplæring er et prioritert område som skal klargjøre elever med annen språkbakgrunn til videre opplæring i bedrift.

Siden 2022 har skoleeier gitt skolene tilskudd til å utvikle systemer, kompetanse, metodikk og nettverk for å mobilisere og kvalifisere en større andel av årskullene til læreplass. Karriereveiledning og systematisk bruk av yrkesfaglig fordypning (YFF) skal bidra til at elevene følges tett opp frem til sluttkompetansen. Karriereveiledning skal bevisstgjøre elevene i deres interesser og motivasjon, og utprøving av fag innenfor YFF. Skolene skulle samarbeide systematisk med opplærings-kontorer og bedrifter om YFF, formidling til læreplass og rekruttering av lærebedrifter. Høsten 2024 sendte skoleeier ut et oppdragsbrev som ga en klar ansvarsfordeling mellom skoleeier og den enkelte skole, og omtalte tiltak nevnt ulike steder i dette kapitlet.

Formidlingsgraden viser at skolene har gjort mye bra med å klargjøre elevene for

opplæringen i bedrift, søkere til læreplass i Agder får lærekontrakt. Og er det søkere som har behov for ekstra støtte på arbeidsplassen, stilles midler til disposisjon etter bestemte kriterier. Dette gir arbeidslivet trygghet til å ta inn lærlinger med behov for ekstra oppfølging. Et fåtall søkere får ikke læreplass, de får tilbud om Vg3 fagopplæring i skole, samtidig som det er en hovedoppgave å formidle ungdommene til læreplass.

Gjennom tildeling av midler fra Kunnskapsdepartementet og omfordeling av midler til Vg3 fagopplæring i skole er årlig ca. 32 millioner kroner lagt inn i dette arbeidet. Noe av midlene går til oppfølging av elever som ikke har fått læreplass (Vg3 fagopplæring i skole), mens andre midler er gått til ungdomsveiledere, oppfølging i YFF, tiltak knyttet til overgang fra grunnskole til videregående skole og andre tiltak som fremmer formidling til læreplass og fullføring av videregående opplæring.

Samarbeid skole-arbeidsliv har utviklet seg på flere områder. Opplæringskontorene er tettere på skolene, og skolene er mer ute i bedriftene. Under er noen eksempler, men listen er langt fra uttømmende.:

- Dahlske vgs har utviklet en egen modell for arbeidet med YFF. Hovedhensikten er å styrke trepartssamarbeidet mellom skole, bedrift og elev, og utvikle samarbeid mellom lærer og bedrift om innhold og kriterier i YFF-faget, slik at faget bidrar til at elevene får en trygg overgang til arbeidslivet. [Gir elevene smaken på arbeidslivet | FriFagbevegelse](#)
- Kvadraturen vgs har et tett samarbeid med bransjen i kulde-, varmepumpe og ventilasjonsteknikk. Skolen fungerer også som eksamenssenter og sertifiseringssted for bransjen; <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/3MzGvP/disse-er-bortimot-garantert-jobb>.
- Tangen vgs har gjennom tett samarbeid med arbeidslivet bygd opp en egen frisørsalong i tilknytning til skolen, hvor man kan bli klippet av skoleelever. Elevene får en større forståelse for hva yrket innebærer, og lærer seg å bli trygge i møte med kundene; Antall elever som søker læreplass har økt betydelig <https://www.nrk.no/sorlandet/flere-elever-ved-tangen-vgs-onsker-a-bli-frisorlaerlinger-1.17240445>.
- Sam Eyde vgs har inngått samarbeid med kreftforeningen, hvor kreftpasienter får velværebehandling av hudpleieelever. Elevene får verdifull erfaring og lærer hvordan de kan tilrettelegge for denne typen kunder i arbeidslivet. Pasientene får på sin side tips om hudpleie og sminke, noe som kan bidra til økt livskvalitet, siden mange mister hår, vipper og bryn under kreftbehandlingen. [Elever arrangerte velværedag for kreftpasienter – NRK Sørlandet – Lokale nyheter, TV og radio](#)

Tiltakene omtalt over er i hovedsak gjennomført på enkelte avdelinger ved skolene.

Flere skoler peker imidlertid på at det kan være vanskelig å etablere en kultur for yrkesfag i hele skolen. Det samme omtales også i fylkesadministrasjonen, at det kan være vanskelig å etablere en kultur for yrkesfag på tvers av avdelingene. Skoleeier har ikke utarbeidet en overordnet plan og tydelige forventninger til arbeidet i alle avdelingene. Selv om yrkesfag er temaer på fagopplæring sine halvårlige møter med opplæringskontor og avdelingsledere på de videregående skolene, brukes i liten grad relevante arenaer som rektormøter til å arbeide med satsingen på yrkesfag. For å nå målene om økt gjennomføring og bedre kvalifiserte elever på yrkesfag, er det avgjørende med et helhetlig arbeid (plan og oppfølging) fra skoleeier og til skole, lærer og elev.

En spesifikk utfordring innen yrkesfag, og som viser hvor viktig det er å gjøre elevene yrkesforberedt, er at når flere ungdommer får lærekontrakt har det ført til en betydelig økning i antall hevinger av lærekontraktene.

Tabell 10: Antall hevinger av lærekontrakter for ungdom

	2020	2021	2022	2023	2024
Antall lærekontrakter som heves	118	108	144	149	168

Kilde: Interne vigodata

I 2024 ble 168 lærekontrakter for ungdom hevet, en økning fra 144 hevinger i 2022. Fylkeskommunen har ikke nok kunnskap til å vite om hva som ligger bak økningen i heving av lærekontrakter. Fag- og yrkesopplæring har nå igangsatt et arbeid som skal gjøre en grundig analyse og kartlegging av de ulike forholdene som har ført til økning i hevinger av lærekontrakter, slik at et presist forbedringsarbeid kan gjøres.

I henhold til opplæringsloven skal fylkeskommunen sørge for at elevene får en trygg og god overgang fra grunnskolen til videregående opplæring. Satsingen på yrkesfag har ført til økt samarbeid mellom grunnskoler og videregående skoler i utdanningsvalg og arbeidslivsfag. Her får eleven fra grunnskolen bruke timer fra arbeidslivsfaget i verksted eller klasserom. Mange elever er teoritrøtte i ungdomsskolen og ønsker en mer praktisk og motiverende opplæring. For yrkesfag er det eksempelvis i Kristiansandsregionen tre tilbud med totalt ca 75 elever:

- Valgfag: Utvikling av produkter og tjenester. Restaurant- og matfag ved Tangen vgs
- Arbeidslivsfag: Bygg- og anlegg ved Tangen vgs
- Arbeidslivsfag: Teknologi- og industrifag ved Kvadraturen vgs

Samarbeidet fungerer svært godt. Planen er å utvikle tilbudet ytterligere.

Innaskjærs er et lokalt samordningsprosjekt i Lindesnes kommune. Ungdom beskriver en hverdag med mye fravær og liten mestring i teoretiske fag. De har sine drømmer, men tidligere tiltak har i liten grad bygd på ungdommenes interesser og ønsker. I Innaskjærs skal fagene utdanningsvalg og arbeidslivsfag i grunnskolen brukes til å gi alle elevene arbeidslivserfaring i lokalt næringsliv eller i verksted på

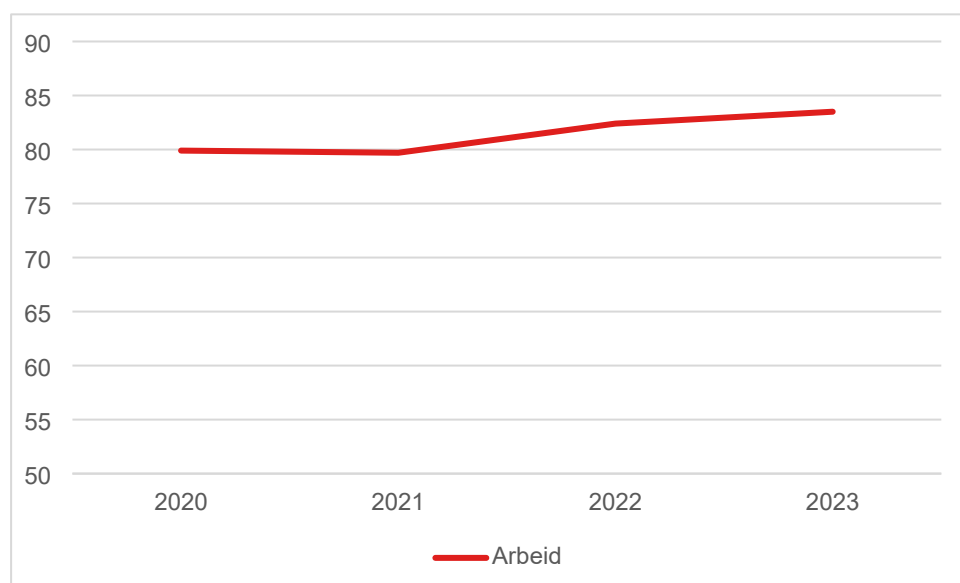

videregående skole. I arbeidet med karriereveiledning skal alle elever møte en karriereveiledning basert på refleksjoner rundt egen yrkeskompetanse, og lik den de vil møte i videregående opplæring. Arbeidslivsfaget kan også brukes til utplassering i bedrift for elevene med minst utbytte av den ordinære opplæringen.

Lindesnes kommune er nå forsøkskommune i forhold til opplæringsloven, som blant annet betyr at ungdommene kan få opplæring i læreplanmålene ute i bedrift uten å få vedtak om spesialundervisning. Innaskjærs vil gi alle ungdommer økt motivasjon og mulighet til å gjøre det riktige karrierevalget i videregående opplæring. Og ikke minst vil ungdom som kan stå i fare for å falle ut av opplæringen få en mer relevant opplæring, og dermed motivasjon til å fullføre opplæringen med et fag-/ svennebrev.

I tillegg til fullføring er målet for Agder fylkeskommune at ungdommene skal være klare for samfunns- og arbeidslivet (Regionplan Agder 2030). Det er vanskelig å måle dette direkte, men tabellen under gir en indikasjon på at stadig flere ungdommer går direkte fra fag-/svennebrev til arbeid påfølgende høst.

Tabell 11: Sysselsetting av fagutdannede høsten etter avsluttet læretid - andel.

	2020	2021	2022	2023
I arbeid	79,9	79,7	82,4	83,5

Kilde: Utdanningsdirektoratet. Dataene inkluderer også voksne lærlinger.

Omfanget av lærlinger som går direkte over i arbeid har økt de siste årene. Underlagsmaterialet viser at resultatene i Agder er på linje med nasjonalt snitt.

En annen indikator på hvor viktig fullført videregående opplæring er for arbeidsdeltakelse, er at mer enn dobbelt så mange arbeidsledige har grunnskole som høyeste utdanning sammenliknet med arbeidsledige personer med videregående og høyere utdanning til sammen. Oppsummert kan vi si at fullført videregående opplæring betydelig øker sannsynligheten for å delta i arbeidslivet.

4. Læringsmiljø i skole og bedrift

Regionplan Agder 2030, Mål mot 2030, Utdanning og kompetanse

Alle barnehager, skoler, høyere utdanning og arbeidsliv fremmer kultur for læring, likestilling, inkludering, helse og trivsel. (2024)

Oppsummert:

Den årlige Elevundersøkelsen viser at skoleelevenes trivsel ligger på samme nivå i 2024, som i 2023. Mobbetallene øker ikke lenger, men er fortsatt høye. På Agder innebærer det at det fortsatt er nesten 500 elever i videregående skole som rapporterer at de blir mobbet.

Lærlingene i Agder rapporterer om høy trivsel og motivasjon på arbeidsplassen.

Læringsmiljø

Agder fylkeskommune har som mål at alle elever skal være en del av et inkluderende fellesskap der de opplever lærelyst og mestring. Et godt læringsmiljø er ett av våre tre målområder i arbeidet med at alle skal fullføre sitt utdanningsløp, sammen med læringsutbytte og gjennomføring.

Et godt læringsmiljø kjennetegnes ved at elevene opplever trygghet, anerkjennelse og tillit, at de er en del av et fellesskap, og at det er gode relasjoner mellom elever og lærere og elevene imellom. Det samme gjelder i bedrift, hvor opplæringen ofte skjer på ulike arenaer, og hvor samspillet mellom lærlingen, instruktøren og andre arbeidskollegaer påvirker lærlingens arbeids- og læringsmiljø. I et godt læringsmiljø

- Har elever og lærere tro på at de kan lære og utvikle seg
- Opplever elevene at det er trygt å prøve og feile
- Tør elevene å spørre om hjelp
- Opplever elevene at læreren vil dem vel
- Har elevene vilje til å ta fatt på utfordrende oppgaver for å lære mer.

4.1 Elevundersøkelsen

Elevundersøkelsen er en årlig undersøkelse der elever får si sin mening om forhold som er viktige for å lære og trives på skolen.

Undersøkelsen er obligatorisk på Vg1, men kan også gjennomføres på alle trinn. I Agder fylkeskommune gjennomføres undersøkelsen på alle tre trinn. Det er resultatene fra Vg1 som legges til grunn for analysene i kvalitetsmeldingen.

Formålet med Elevundersøkelsen er å kartlegge hvordan elevene trives på skolen, deres motivasjon for å lære, hvordan de opplever lærernes faglige veiledning, hvor tilfredse de er med elevdemokratiet på skolen og med det fysiske læringsmiljøet. I tillegg svarer elevene på spørsmål om mobbing på skolen, og på spørsmål om medbestemmelse i fagene og om utdannings- og yrkesrådgivningen de får.

Elevundersøkelsen gir viktig informasjon i videreutvikling og kvalitetssikring av læringsmiljøet til elevene. Svarene brukes både av skolen og fylkeskommunen i sitt utviklingsarbeid.

Nasjonalt og i Agder fylkeskommune

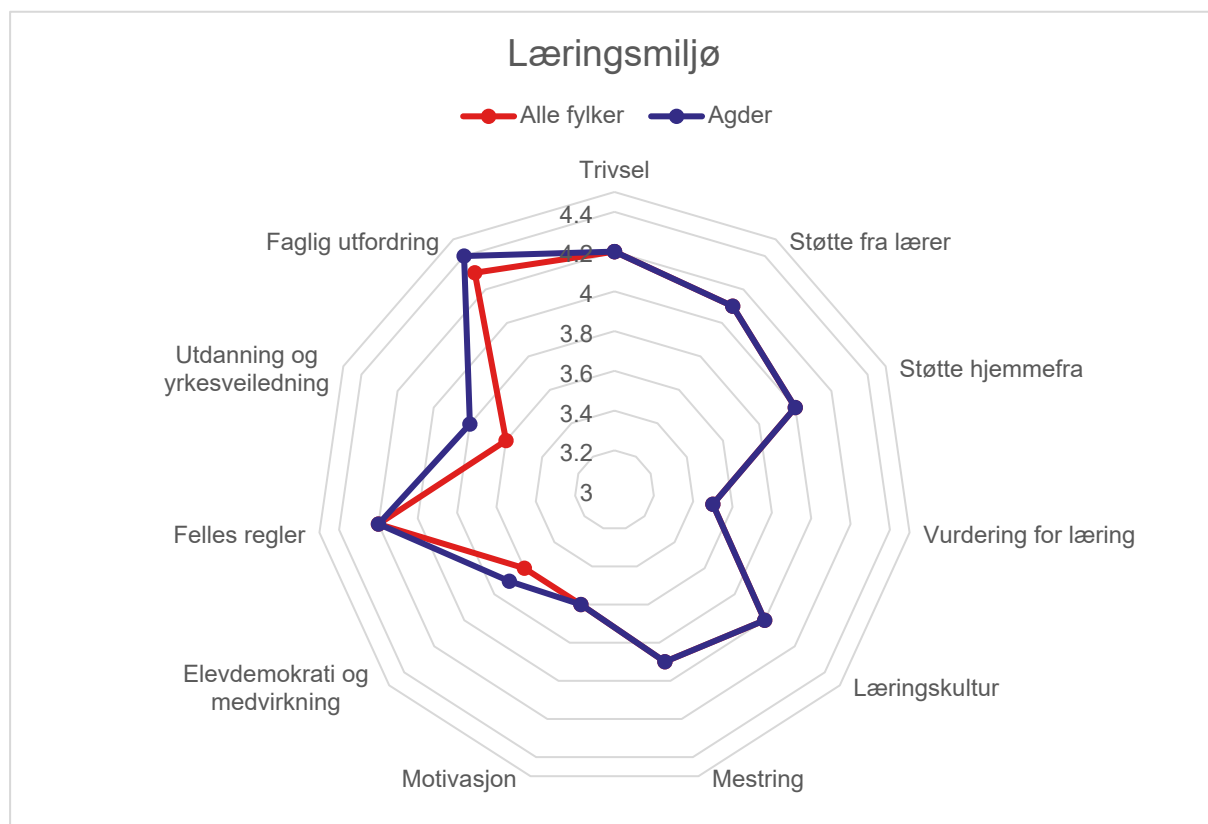
Nasjonalt ser man at elever i Norge har høy trivsel og godt læringsmiljø, men at flere forteller om lav motivasjon og at det fortsatt er høye tall når det gjelder mobbing. Utdanningsdirektoratet vurderer at Elevundersøkelsen i 2024 viser at elever i Norge har et godt læringsmiljø med høy trivsel, faglig utfordring og mestring. De opplever også god støtte både hjemmefra og fra lærerne. Elevene er imidlertid mindre tilfredse med elevdemokrati og medvirkning og vurdering for læring. Elevene skårer også lavt på motivasjon, sammenlignet med de andre indikatorene.

84,3 prosent av elevene i Agder fylkeskommune gjennomførte elevundersøkelsen høsten 2024. Samlet sett viser resultatene fra Agder fylkeskommune at elevene opplever å ha et godt læringsmiljø. Trivselen blant elevene er høy, de opplever å ha god støtte både hjemmefra og på skolen.

Det er stort samsvar mellom hva elevene svarer nasjonalt og det elevene i Agder fylkeskommune svarer. Dette innebærer at mange av de vurderingene som sentrale utdanningsmyndigheter har gjort knyttet til undersøkelsen er relevante også for å forstå besvarelsene fra elevene i Agder fylkeskommune. Agder skiller seg positivt på tre områder: Utdanning og yrkesveiledning, Elevmedvirkning og demokrati og Faglig utfordring.

Tabell 12: Læringsmiljøindikatorer fra elevundersøkelsen

Læringsmiljø	Alle fylker	Agder
Trivsel	4,2	4,2
Støtte fra lærer	4,1	4,1
Støtte hjemmefra	4	4
Vurdering for læring	3,5	3,5
Læringskultur	4	4
Mestring	3,9	3,9
Motivasjon	3,6	3,6
Elevdemokrati og medvirkning	3,6	3,7
Felles regler	4,2	4,2
Utdanning og yrkesveiledning	3,6	3,8
Faglig utfordring	4,3	4,4

Kilde: Utdanningsdirektoratet.

De tre indikatorene med høyest skår i Agder fylkeskommune er:

- Faglig utfordring
- Trivsel
- Felles regler

Det er særlig gledelig at elevene gir uttrykk for høy trivsel på skolen. Det er også

viktig at de opplever et tålbart faglig trykk, som legger til rette for utvikling og læring. Vi vet også at det at ansatte står samlet når det gjelder å håndheve regler har betydning for å skape en trygg og forutsigbar ramme for det sosiale fellesskapet og læringsarbeidet.

De tre indikatorene med lavest skår er:

- Vurdering for læring
- Motivasjon
- Elevdemokrati og medvirkning

Elever over hele landet melder om svakere motivasjon ved årets undersøkelse, og vi ser at elever på Agder følger denne trenden. På indikatoren Vurdering for læring ser vi at de yrkesfaglige utdanningsprogrammene har høyere skår enn de studieforberedende programmene i Agder fylkeskommune. Elevdemokrati og medvirkning er et område som har hatt mye oppmerksomhet de senere årene. Vi ser at dette er områder hvor det fortsatt er behov for å jobbe målrettet også fremover.

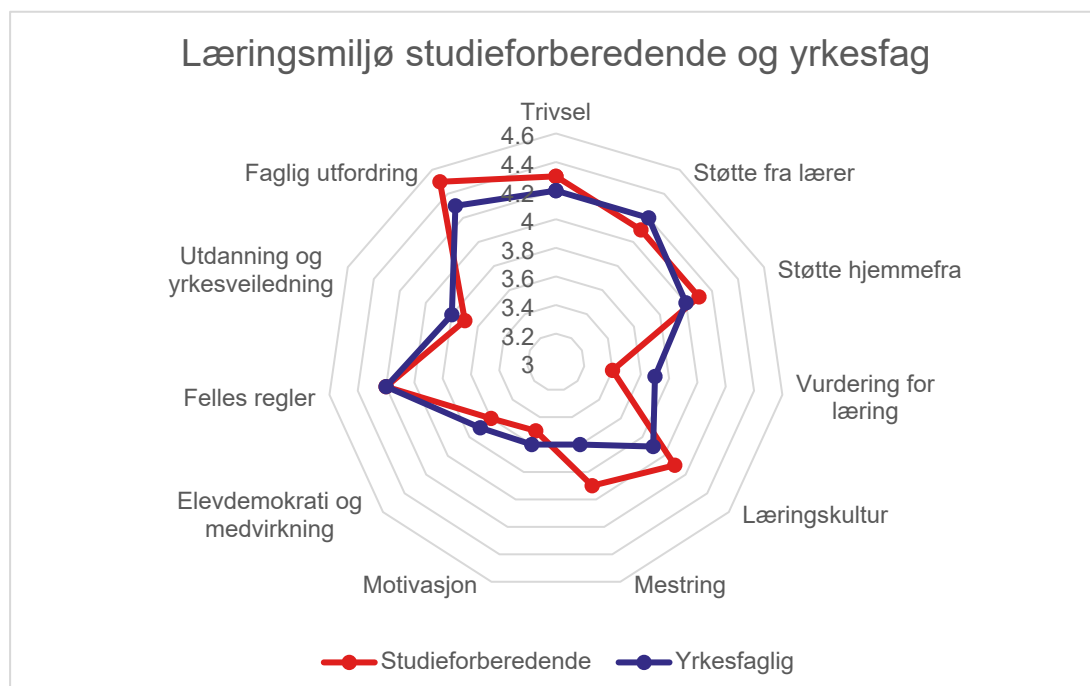
Yrkesfaglige og studieforberedende utdanningsprogrammer

De nasjonale resultatene viser også små forskjeller mellom elevene på studieforberedende og yrkesfag. Elevene på studieforberedende utdanningsprogram skårer høyest på spørsmål om faglig utfordring, mens elevene på yrkesfaglig utdanningsprogram skårer høyest på spørsmål om vurdering for læring, elevdemokrati og medvirkning og utdannings- og yrkesveiledning. Ellers svarer elevene på studieforberedende- og yrkesfaglig utdanningsprogram relativt likt om hvordan de opplever læringsmiljøet sitt.

Hvis vi sammenligner læringsmiljøet på yrkesfaglige og studieforberedende utdanningsprogram i Agder fylkeskommune, ser vi at forskjellene er større. Dette innebærer at det internt på skolene også er store forskjeller mellom hvordan elevene gir uttrykk for at de opplever sitt skolemiljø.

Tabell 13: Læringsmiljøindikatorer Vg1 fordelt på Utdanningsretning

Læringsmiljø	Studieforberevende	Yrkesfaglig
Trivsel	4,3	4,2
Støtte fra lærer	4,1	4,2
Støtte hjemmefra	4,1	4
Vurdering for læring	3,4	3,7
Læringskultur	4,1	3,9
Mestring	3,9	3,6
Motivasjon	3,5	3,6
Elevdemokrati og medvirkning	3,6	3,7
Felles regler	4,2	4,2
Utdanning og yrkesveiledning	3,7	3,8
Faglig utfordring	4,5	4,3

Kilde: Utdanningsdirektoratet.

Overordnet ser vi at det er størst variasjon på indikatorene:

- Vurdering for læring
- Mestring
- Faglig utfordring
- Læringskultur

4.2 Lærlingundersøkelsen

Lærlingundersøkelsen er en årlig undersøkelse der lærlinger og lære kandidater får si sin mening om lærings- og arbeidsmiljøet på arbeidsplassen. Lærlingene svarer på spørsmål om blant annet trivsel, mobbing, motivasjon og opplæring i skole som forberedelse til opplærings i arbeidslivet.

Lærlinger og lære kandidater som har vært i lære i mer enn 11 måneder blir invitert til å delta i undersøkelsen. I resultatene skilles det ikke på lærlinger og lære kandidater.

I 2024 var det 843 av 1701 (106 færre invitert, 260 færre som svarte).

Oppfølging av resultater for Lærlingundersøkelsen er viktig i arbeidet med å sikre lærlingene i lærebedriftene et godt læringsmiljø og en trygg og god opplæring i bedrift.

Hovedfunn nasjonalt:

De aller fleste lærlingene er motivert for å lære på arbeidsplassen.

- 8 av 10 lærlinger trives på arbeidsplassen, og 9 av 10 trives med kollegaene.
- 8 av 10 har hatt praksis i bedrift.
- Nær 6 av 10 mener at undervisningen i yrkesfagene ga et godt grunnlag for det de skulle lære i bedriften
- 3,1 prosent av lærlingene svarer at de blir mobbet "2-3 ganger i måneden" eller oftere. Det er en nedgang fra 2023, hvor 3,7 prosent svarte det samme.

4.3 Trivsel

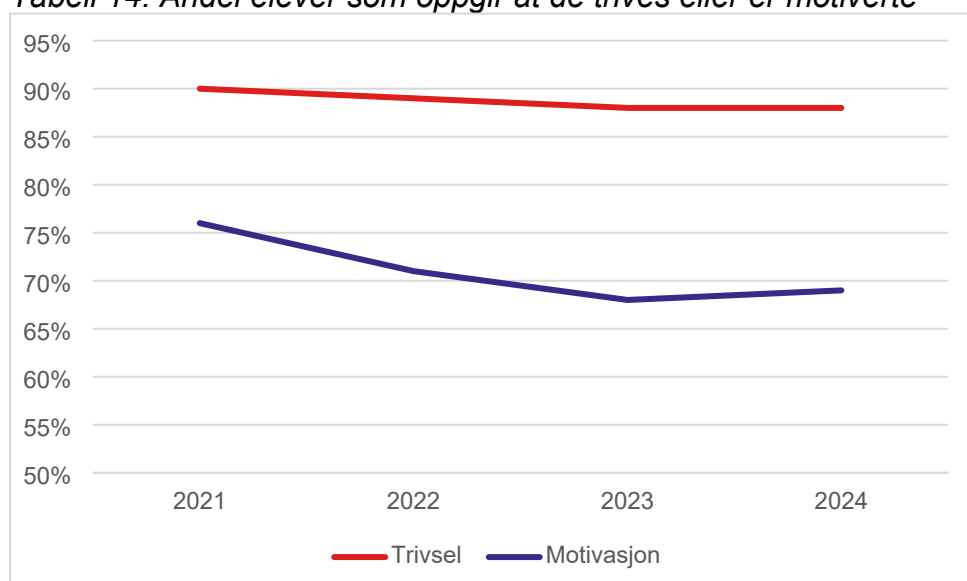
Skolen skal legge til rette for læring for alle elever og stimulere den enkeltes motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring (Utdanningsdirektoratet 2020).

At elevene trives på skolen og i bedriften er et viktig mål i seg selv. Forskning viser positive sammenhenger mellom god trivsel, helse og læring. Skolens og bedriftenes arbeid med å utvikle et godt og inkluderende læringsmiljø hvor elevene trives, vil være positivt for elevenes sosiale og personlige utvikling. Det vil også fremme god læring og faglig utvikling.

Indikatoren motivasjon i Elevundersøkelsen baseres på de tre indikatorene: «er du interessert i å lære på skolen?», «hvor godt liker du skolearbeidet?», samt påstanden «jeg gleder meg til å gå på skolen».

Tabell 14: Andel elever som oppgir at de trives eller er motiverte

	2021	2022	2023	2024
Trivsel	90	89	88	89
Motivasjon	76	71	68	69

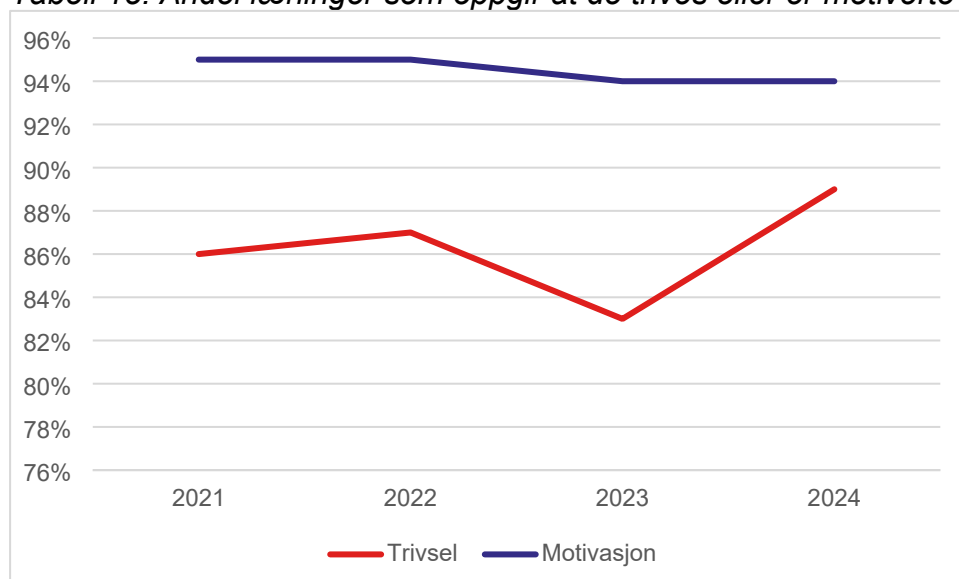
Kilde: Utdanningsdirektoratet.

Sammenlignet med i fjor er det noen flere elever som svarer at de trives «Godt» eller «Svært godt» på skolen nasjonalt. 88 prosent av elevene på Vg1 svarer at de trives, dette tilsvarer andelen som trives på skolen også i Agder fylkeskommune. Agder ligger med det, sammen med Innlandet, Østfold og Buskerud som et av fylkene med høyest andel av Vg1-elever som trives godt. Alle med 89 prosent.

Årets snittskår på indikatoren motivasjon er lik som i fjor nasjonalt. 67 prosent av elevene på vg1 i landet svarer at de er interessert i å lære på skolen «I mange» eller «I alle eller de fleste fag». Utdanningsdirektoratet peker på at mens andelen som er interesserte i å lære har falt markant siden 2018, viser årets resultat at den er i ferd med å flate ut. Elevene på Vg1 i Agder skårer seg selv over det nasjonale gjennomsnittet med to prosent poeng, og med en positiv økning med ett prosent poeng fra i fjor.

Tabell 15: Andel lærlinger som oppgir at de trives eller er motiverte

Lærlingundersøkelsen	2020	2021	2022	2023	2024
Trivsel	88	86	87	83	89
Motivasjon	95	95	95	94	94

Kilde: Utdanningsdirektoratet.

Undersøkelsen viser lærlingene på Agder oppgir en høyere score enn det nasjonale gjennomsnittet i forhold til trivsel på arbeidsplassen, trivsel med kollegaene, og trivsel med kunder/leverandører. Lærlinger er i større grad fornøyde med opplæringen enn gjennomsnittet nasjonalt. 91,8 pst av lærlingene kan anbefale bedriften til andre som skal begynne i lære.

Lærlingene er i nokså stor eller svært stor grad motiverte for å lære, sikre på å ha valgt riktig fag, gleder seg til å gå på arbeid, og liker arbeidsoppgavene i lærebedriften. På disse områdene har Agder høyere score enn det nasjonale gjennomsnittet.

En skolehverdag under press

NTNU Samfunnsforskning gjennomfører årlig en studie på oppdrag av Utdanningsdirektoratet, knyttet til Elevundersøkelsen. Tema for studien i 2023 var elevenes opplevelse av skolemiljøet, særlig aspekter som trivsel, tilhørighet og skolens målstruktur, og ble gjennomført blant elever og ansatte i videregående skole. Rapporten heter [En skolehverdag under press](#)

Studien viste at sosiale medier spiller en sentral rolle i elevenes hverdag, både som en plattform for sosialt samhold og som en arena for ekskludering og sosialt press. Elever, særlig jenter, rapporterer om betydelige negative konsekvenser knyttet til hendelser på sosiale medier, som gjør at de gruer seg til å gå på skolen og opplever lavere trivsel og motivasjon. Slike opplevelser skaper en følelse av utrygghet som påvirker elevenes evne til å bidra til et positivt skolemiljø. Samtidig fremheves russetiden som en annen kilde til stress og ekskludering, med klare skiller mellom de som har økonomiske og sosiale ressurser og de som ikke har det. Dette skaper et betydelig krysspress, hvor elevene må balansere akademiske krav med sosiale forventninger, noe som forsterker følelsen av utenforskap for mange. Hvordan rapporten kan følges opp i Agder vil være tema på et kommende rektormøte.

4.4 Mobbing

Elever

I Opplæringsloven § 12-2 står det at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø, som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring.

I Elevundersøkelsen blir elevene stilt tre spørsmål:

- Er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene?
- Er du blitt mobbet digitalt (mobil, iPad, PC) de siste månedene?
- Er du blitt mobbet av voksne på skolen de siste månedene?

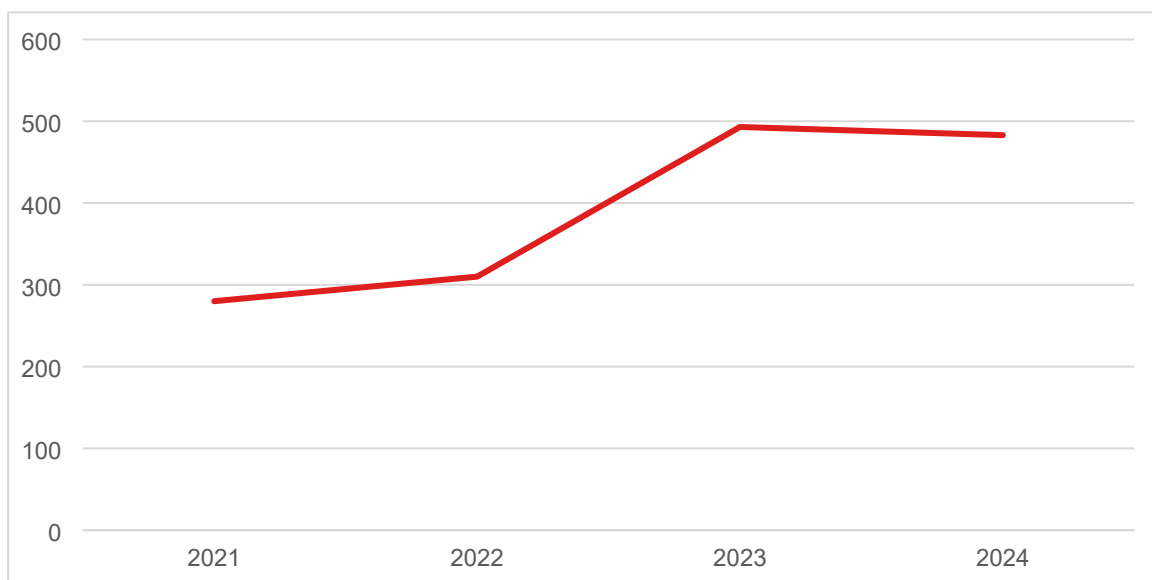
Elever som har svart at de er mobbet «To–tre ganger i måneden» eller oftere, inngår i tallene om mobbing for det enkelte spørsmålet. I «Mobbing på skolen»-andelen inngår elever som har svart at de blir mobbet på ett eller flere av de tre spørsmålene om mobbing. Elever som svarer at de blir mobbet på flere måter (f.eks. både av andre elever og digitalt), telles bare én gang i «Mobbing på skolen»-andelen. I tillegg er elever som svarer at de er mobbet digitalt av personer utenfor skolen trukket fra.

Definisjonen av mobbing som er brukt i Elevundersøkelsen er:

Med mobbing mener vi gjentatte negative handlinger fra en eller flere sammen, mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg. Mobbing kan være å kalle en annen stygge ting og erte, holde en annen utenfor, baksnakke eller slå, dytte eller holde fast.

Tabell 16: Antall som oppgir mobbing - alle trinn i Agder fylkeskommune

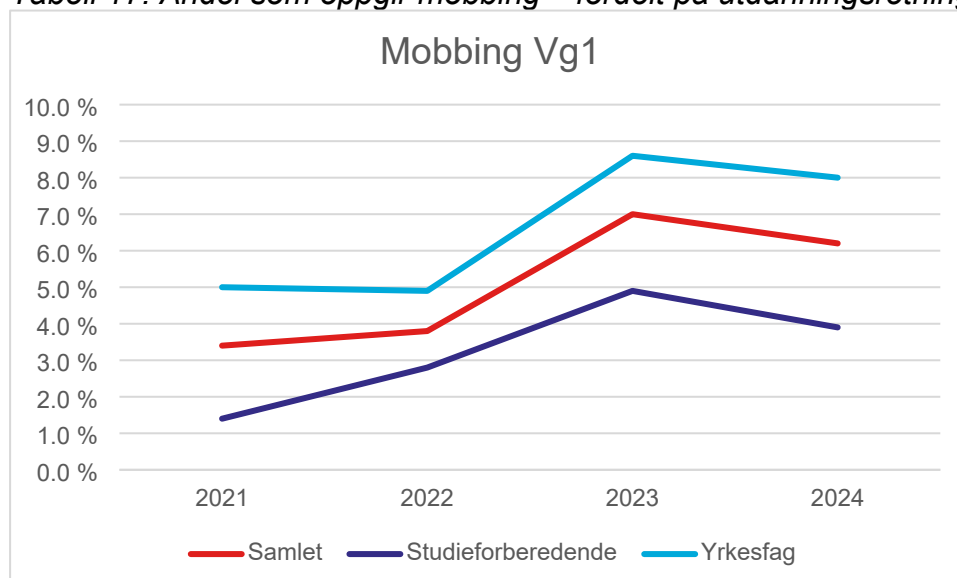
	2021	2022	2023	2024
Antall	280	310	493	483

Kilde: Utdanningsdirektoratet.

Antallet elever som oppgir å være utsatt for mobbing i Agder fylkeskommune har gått ned noe. Analysen av tallene viser at andelen som opplever mobbing fortsatt er dobbelt så stor på yrkesforberedende - som på studieforberedende utdanningsprogrammer. Dette samsvarer med nasjonale tall, hvor yrkesfagelevne på vg1 rapporterer om mer mobbing enn elevene på studieforberedende, henholdsvis 7,8 prosent mot 4,8 prosent. I Agder fylkeskommune er tallene 3,9 prosent og 8,0 prosent.

Tabell 17: Andel som oppgir mobbing – fordelt på utdanningsretning Vg1

	2021	2022	2023	2024
Totalt	3,4	3,8	7,0	6,2
Studieforberevende	1,4	2,8	4,9	3,9
Yrkesfag	5,0	4,9	8,6	8,0

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Lærlinger

Andelen lærlinger som har opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere er lavere enn det nasjonale snittet 1,2 mot 1,4 (i fjor år var det høyere en landets snitt).

Tabell 18: Mobbing lærlinger

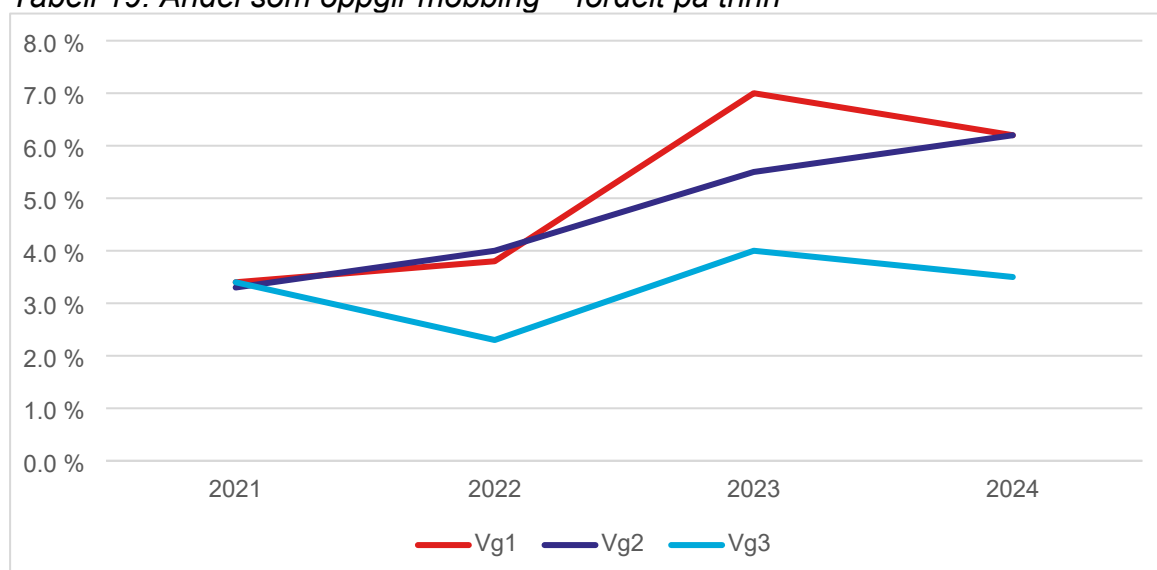
	2020	2021	2022	2023	2024
Antall	22	19	27	41	18

Kilde: Utdanningsdirektoratet.

De aller fleste lærlingene i Agder svarer at de har et trygt miljø på jobb, og 90 prosent svarer at de ikke er blitt mobbet på arbeidsplassen de siste månedene. 7,9 prosent svarer at de er blitt mobbet på arbeidsplassen en sjelden gang. 1,2 prosent svarer at de blir mobbet på arbeidsplassen 2-3 ganger per måned eller oftere. Selv om utviklingen går riktig vei, er vi ikke tilfredse med dette. Det mennesker bak hvert av disse tallene, ungdom som opplever gjentatte negative handlinger fra en eller flere på arbeidsplassen sin.

Tabell 19: Andel som oppgir mobbing – fordelt på trinn

	2021	2022	2023	2024
Vg1	3,4	3,8	7,0	6,2
Vg2	3,3	4,0	5,5	6,2
Vg3	3,4	2,3	4,0	3,5

Kilde: Utdanningsdirektoratet

4.5 Skolemiljøsaker

Opplæringsloven § 12-2:

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, inkludering, trivsel og læring. Videre sier § 12-4 at alle som arbeider på skolen, skal følgje med på hvordan elevene har det, og om mulig gripe inn dersom noen krenker en elev.

Alle som arbeider på skolen, skal melde fra til rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det gjelder også når en elev selv sier at hun eller han ikke har det trygt og godt. Skolen skal snarest undersøke saken og rette opp situasjonen med eigna tiltak. Rektor skal melde fra til kommunen eller fylkeskommunen i alvorlige tilfeller. Skolen skal lage en skriftlig plan for tiltaka i en sak.

I 2024

- 70 skolemiljøsaker opprettet i p360
- 31 ble meldt til skolen eller skoleeier via «Mobbe knappen» / «Skolemiljø knappen» på Agder fylkeskommunes hjemmeside.
- Tre saker ble meldt til Statsforvalteren i Agder som håndhevingsmyndighet i skolemiljøsaker. Statsforvalteren i Agder oppgir at de til sammen hadde 104 skolemiljøsaker i 2024.

4.6 Læringsmiljø – analyse og vurdering

Tallene fra Elevundersøkelsen i 2024 viser at det er et fortsatt høyt antall elever i Agder fylkeskommune som opplever mobbing. Dette til tross for at en har jobbet målrettet og systematisk med å forebygge mobbing og å skape og opprettholde trygge og gode skolemiljø i flere tiår.

Resultatene viser at opplevelsen av mobbing slår ulikt ut på elevenes trivsel. Udir peker på at i gruppen elever som svarer at de blir mobbet, er det rundt halvparten på Vg1 som svarer at de, til tross for at de opplever mobbing, trives godt eller svært godt på skolen. Blant elever som svarer at de ikke blir mobbet, er det til sammenligning 91 prosent som svarer at de trives godt på skolen på vg1. Ut fra tallene ser vi at denne opplevelsen ikke påvirker trivselen på skolen like mye for alle.

Elevorganisasjonen har løftet frem at det i videregående skole ikke er mulig å snakke om mobbing, utenforskap og krenkelser uten å snakke om russefeiringen. Studien «En skolehverdag under press» viser at sosiale medier og russetiden spiller en sentral rolle i elevenes hverdag, og er kilder til stress og arenaer for ekskludering. Dette er en nasjonal studie, men vi legger til grunn at dette er områder som det fortsatt må jobbes med også i Agder fylkeskommune.

Vi ser at det er stor avstand mellom antall elever som melder fra om mobbing i Elevundersøkelsen, og antallet elever som har benyttet seg av mobbeknappen. Høsten 2024 endret «Mobbeknappen» på nettsidene våre navn til «Meld fra om utrygt skolemiljø». Dette med bakgrunn i at opplæringsloven presiserer at terskelen skal være lav for at skolene skal sette inn tiltak for å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø. Det kan være mange grunner i tillegg til mobbing som gjør at en elev ikke har det trygt og godt. For å romme dette, å synliggjøre terskelen for når skolen skal undersøke saken og sette inn tiltak.

I samtale med Elevrådet på en av skolene våre påpekte en elev at det synes enklere å melde fra om mobbing når det gjøres anonymt, slik det gjøres i Elevundersøkelsen. Elevene forteller at det kan oppleves sårbart å være den som er utenfor eller opplever krenkelser fra andre, og at anonyme undersøkelser derfor blir en viktig kanal for å melde om utrygghet. Det er vår vurdering at det er av betydning at vi tar med oss denne forståelsen inn i arbeidet med tallmaterialet for den enkelte skole.

Mobbeforskere tar til orde for at det er av stor betydning at skoler og skoleeiere analyserer sine egne tall, og ut fra tilgjengelig forskning setter inn nødvendige tiltak på skolenivå, klassenivå og individnivå. Når Agder fylkeskommune som skoleeier ser på resultatene fra de enkelte skolene, ser vi at det er forskjeller mellom skolene våre. Skoleeier har et overordnet ansvar for å se til at skolene gir elever riktig hjelp til riktig tid i skolemiljø saker. Vinteren 2024/25 gjennomførte Avdeling for strategi og skoleutvikling workshoper med elever fra alle skolene om de tre målene til Agder

fylkeskommune. Elevene ble da bedt om å forklare med sine ord hvordan de forstod blant annet begrepet «Læringsmiljø». Elevene sa da at:

- Læringsmiljø handler om hvordan vi har det på skolen, sosialt og faglig
- Alle er med å påvirke læringsmiljøet, både elever og lærere
- Lov til å gjøre feil
- Å være verdsatt
- Å se hver enkelt sjel i rommet, ingen mobbing, bare mot
- Bare gode venner
- Her står vi sammen
- Hver dag er en ny begynnelse
- Vi støtter opp

Gjennom workshopene opplevde vi å få verdifulle tilbakemeldinger fra elevene på hvordan vi kan skape og opprettholde trygge og gode lærings- og skolemiljø på skolene i Agder fylkeskommune. Elevene bekrefter at et raust og støttende læringsmiljø er grunnlaget for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling. Et systematisk arbeid er avgjørende for å skape et trygt og godt skolemiljø.

Arbeidet med resultatene i elevundersøkelsen har vist at det er behov for å samordne og koordinere de ulike satsingene i fylkeskommunen knyttet til elevenes læringsmiljø. Det er i løpet av 2024 etablert to arbeidsgrupper, en som kartlegger de ulike innsatsene, og en som utarbeider nye rutiner for internkontroll og oppfølgingen av saker hvor elever ikke opplever å ha det trygt og godt på skolen. Det vil på bakgrunn av dette arbeidet komme en egen temasak om læringsmiljø til høsten.

Vi er oppmerksomme på at noen elever som ikke har det trygt og godt på skolene våre vegrer seg for å møte på skolen, og blir hjemme. Andre forteller om opplevelser av høyt stress og utenforskap. Andre dropper ut. Skolene må i arbeidet sitt være særskilt oppmerksomme på dette, og ha lav terskel for å undersøke når en får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Vi vurderer at arbeidet med skolemiljøsakene må være et innsatsområde i samarbeidet mellom skoleeier og skolene i tiden fremover.

5. Læringsutbytte

Overordnet mål for læringsutbytte i Agder fylkeskommune

Alle som går ut av videregående opplæring har kompetanse som gjør dem i stand til å mestre videre utdanning og arbeidsliv.

5.1 Læringsutbytte i skolen

Læringsutbytte måles i hovedsak gjennom skolens sluttvurdering til standpunkt og eksamen, og resultater fra fag- og svenneprøver. Videregående opplæring i Agder gir opplæring i et betydelig antall felles- og programfag. I kvalitetsmeldingen presenteres et utvalg av resultatene, uten at dette gir grunnlag for en grundigere analyse.

Standpunktkarakterene settes på grunnlag av alle kompetansemålene i læreplanen, og er ofte bedre enn eksamenskarakteren. Standpunktkarakterene måler elevens samlede kompetanse, mens eksamenskarakterene måler elevenes resultat på den aktuelle prøven.

Resultatene gjengitt i dette kapitlet er et utvalg av sentrale fag. Full oversikt finnes her: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/karakterer-vgs/>

Tabell 20: Karaktersnitt alle karakterer

Agder	2020	2021	2022	2023	2024
Totalt karaktersnitt	4,13	4,17	4,20	4,15	4,15

Kilde: Interne data.

Samlet karaktersnitt er relativt stabilt de siste årene. Etter at eksamen igjen ble innført våren 2023 er karaktersnittet minimalt redusert.

Tabell 211: Karakterer i sentrale studieforberedende fellesfag våren 2024

	Agder standpunkt	Nasjonalt standpunkt	Agder eksamen	Nasjonal eksamen
Norsk hovedmål Vg3	4,0	4,1	3,5	3,6
Norsk sidemål Vg3	3,9	3,9	3,4	3,5
Engelsk Vg1 stud.forb.	4,5	4,5	4,2	4,2
Matematikk 1T stud.forb	4,0	3,9	3,2	3,1
Matematikk 1P stud.forb	3,7	3,5	3,0	2,7
Matematikk 2P stud.forb	3,7	3,6	2,8	2,7

Kilde: Utdanningsdirektoratet.

Både standpunkt- og eksamenskarakterene var over landssnittet i de mest sentrale fellesfagene. På eksamen var resultatene i Agder under landssnittet i norsk.

Tabell 22: Karakter i yrkesfaglige fellesfag våren 2024

	Agder standpunkt	Nasjonalt standpunkt	Agder eksamen	Nasjonalt eksamen
Engelsk Vg1	3,8	3,7	3,3	3,4
Norsk Vg2	3,8	3,8	3,6	3,4
Matematikk 2P-Y påbygg	3,5	3,4	2,7	2,7

Kilde: Utdanningsdirektoratet. Matematikk er obligatorisk på Vg1 yrkesfag. Men faget har ulike fagkoder på alle utdanningsprogrammene. Det er derfor ikke mulig å fremvise et samletall for karakterer i matematikk 1P.

Standpunktkarakterene i norsk og matematikk påbygg er på eller rett over landssnittet. Til eksamen varierer resultatene så over, under og på landssnittet.

På yrkesfag er det obligatorisk med tverrfaglig eksamen. Eksamen måler den samlede kompetansen innenfor det faget elevene har på vg2. Hvert fag består av flere ulike programfag.

Tabell 23: Tverrfaglig eksamen yrkesfag våren 2024

Utdanningsprogram	Tverrfaglig eksamen	Agder	Nasjonalt
Bygg- og anleggsteknikk	Anleggsteknikk	4,4	4,3
	Betong og mur	3,6	4,0
	Rørlegger	3,8	4,0
	Tømrer	4,2	4,2
Elektro og datateknologi	Automatisering	4,4	4,2
	Elenergi og elkom	4,3	4,0
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	Frisør	3,8	4,3
	Interiør og eksponeringsdesign	4,4	4,4
Helse- og oppvekstfag	Ambulansefag	5,1	4,6
	Apotekteknikk	3,1	3,7
	Barne- og ungdomsarbeider	4,5	4,5
	Helsearbeiderfag	4,3	4,3
	Helseservicefag	3,7	4,0
	Helsesekretær	2,7	3,8
	Hudpleie	4,2	4,4
	Tannhelsesekretær	4,2	3,6
Håndverk, design og produktutvikling	Gull- og sølvhåndverk	4,2	4,5
Informasjonsteknologi og medieproduksjon	Informasjonsteknologi	4,1	4,2
	Medieproduksjon	4,7	4,5
Naturbruk	Akvakultur	3,7	4,4
	Heste- og dyrefag	4,4	4,6
	Maskiner og teknologi i landbruk	4,7	4,3

	Landbruk	4,7	4,5
	Landbruk og gartneri	4,4	4,7
Restaurant- og matfag	Baker og konditor	4,4	4,3
	Kokk- og servitørfag	4,2	4,2
Salg, service og reiseliv	Salg og reiseliv	4,0	4,2
	Service, sikkerhet og administrasjon	4,2	4,2
Teknologi- og industrifag	Arbeidsmaskiner	4,3	3,9
	Bilskade, lakk og karosseri	4,0	3,8
	Kjøretøy	3,1	3,6
	Kjemiprosess- og laboratoriefag	4,3	4,3
	Industriteknologi	4,1	4,0
	Transport og logistikk	4,0	4,0

Kilde: Utdanningsdirektoratet.

Resultatene på tverrfaglig eksamen varierer. 13 fag er over landssnittet, 8 fag på snittet, mens 13 fag er under landssnittet.

Tabell 24: Studieforbereende programfag våren 2024

	Standpunkt Agder	Standpunkt nasjonalt	Eksamen Agder	Eksamen nasjonalt
Treningslære 1	4,8	4,7	4,1	3,7
Treningslære 2	5,0	4,9	3,9	3,7
Mediesamfunnet 3	4,1	4,2	3,5	3,5
Musikk fordypning 1	4,6	4,6	3,9	4,3
Biologi 2	4,9	4,6	3,5	3,7
Fysikk 2	4,6	4,3	3,8	3,8
Kjemi 2	4,3	4,2	3,3	3,5
Matematikk R1	4,1	4,0	3,6	3,6
Matematikk R2	4,2	4,2	3,3	3,3
Matematikk S1	3,9	3,6	2,6	2,4
Matematikk S2	3,5	3,7	2,6	2,8
Historie og filosofi 2	4,6	4,5	3,6	3,8
Markedsføring og ledelse 2	4,4	4,5	3,5	3,6
Sosialkunnskap	4,2	4,2	3,5	3,3
Politikk og menneskerettigheter	4,4	4,3	3,4	3,6
Rettslære 2	4,7	4,4	3,9	3,9
Økonomistyring	4,4	4,3	3,5	3,4
Økonomi og ledelse	4,1	4,2	3,1	3,3
Psykologi 2	4,4	4,5	3,5	3,6

Kilde: Utdanningsdirektoratet.

I standpunkt var et flertall av karakterene over nasjonalt snitt, mens til eksamen var et flertall under snittet.

5.2 Læringsutbytte i fagopplæringen

I kvalitetsmeldingen oppgis kun resultater på fag- og svenneprøven for ungdom.

Tabell 24: Resultater fag- og svenneprøver for ungdom - utvikling

Agder, antall	2021	2022	2023*	2024
Bestått meget godt	33 pst	30 pst	34 pst	34 pst
Bestått	60 pst	66 pst	61 pst	58 pst
Ikke bestått	7 pst	8 pst	5 pst	7 pst
Totalt	861	836	821	929

Kilde: Interne data

Resultatene varierer noe fra et år til et annet. Nærmere 35 prosent av ungdommene oppnår bestått meget godt, mens rundt 60 prosent får bestått. Det er mulig å bryte resultatene ned på Vg3 fagopplæring i skole. Her er det imidlertid så lave tall på enkelte av de ulike resultatene, slik at det er fare for identifisering av enkeltlærlinger.

Foto: Kjell Inge Søreide

6. Skoleeiers kvalitetsarbeid

I 2024 ble det utviklet tre strategier som skulle danne grunnlaget for hvordan vi jobber for å nå målene i Regionplan Agder 2030 for Utdanning og kompetanse. Strategiene som er utviklet må tas i aktivt bruk. Alt utviklingsarbeid må være kunnskapsbasert, alle aktører må ha reell medvirkning i opplæringen, og alle må bidra til å utvikle et kollektivt VI. Da vil danning stå sentralt i opplæring og bidra til at flere ungdommer er inkludert og fullfører videregående.

Å sikre at barn og ungdom har et utdanningstilbud med høy kvalitet er avgjørende for den enkelte elevens faglige og sosiale læring, og for samfunnet som helhet. Kvalitetsutvikling i skolene handler om å i best mulig grad legge til rette for elevenes trivsel, læring og utvikling. Skoleeiers ansvar for kvalitet i opplæringen er forankret i opplæringsloven. §17-12 samt i overordnet del i læreplanen LK 20. Disse setter mål og gir rammer for kvalitetsutvikling i skolen.

Handlings- og økonomiplanen synliggjør en sammenheng mellom Regionplan Agder 2030 gjennom vedtatte prioriteringer og mål, med tilhørende handlingselementer for videre arbeid med utfordringer og kontinuerlig forbedring.

Kvalitet i opplæringssammenheng kan beskrives ut fra områdene strukturkvalitet, prosesskvalitet og resultatkvalitet

Skoleeiers kvalitetsarbeid de siste årene har vært basert på sluttrapporten fra ekspertgruppen "En skole for vår tid", ledet av Sølvi Lillejord. Rapporten ble presentert for skolelederne i Agder fylkeskommune i november 2021 og inneholder anbefalinger for skoleeier, skoleledere og lærere for å øke læring og gjennomføring. Rapporten fremhever skolens doble oppdrag:

1. Bredt mandat: Overordnet del av læreplanen må legges til grunn for å vurdere og utvikle skolens kvalitet.
2. Fullføring: Elevene må fullføre videregående opplæring for å være klare for arbeidslivet.

Skoleeier skal sikre at dialogen med skolene handler om skolebasert vurdering, hvor skolen analyserer egen virksomhet som grunnlag for utvikling, og at elevene medvirker aktivt i egen opplæring. De siste årene har skoleeier systematisk fulgt opp rapporten gjennom halvårlige skoleledersamlinger med relevante temaer:

- Mars 2022: "Skolebasert vurdering" av Anne Berit Emstad.
- November 2022: "Skolens profesjonsfellesskap" av Thomas Nordahl.
- Mars 2023: "Yrkes- og studieforberedelse" av Grete Haaland.
- November 2023: "Elevmedvirkning" av Erlend Dehlin.

- Mars 2024: "Organisasjonslæring" ved Eirik Irgens.
- Oktober 2024: "Kvalitetsutvikling i skolen" ved Tine Prøitz og Prosessledelse v/Pål Tangaard
- Mars 2025: "Kapasitetsbygging i skolen og PPT" ved Pål Roland

Skoleeier gjennomfører halvårlige utviklingsdialoger med skolene, hvor temaer som spesialundervisning, språkopplæring, skoleutvikling og elevrådets trivsel og medbestemmelse diskuteres. Representanter fra skolenes elevråd deltar i utviklingsdialogene.

Den enkelte skoles utfordringer blir fulgt opp gjennom oppdrag i virksomhetsplanen på den enkelte skole:

1. Status og utfordringer: Beskrivelse av skolens spesifikke utfordringsbilde for å nå målene for utdanning omtalt i Handlings og økonomiplanen
2. Oppdrag: Som skolen må sette retning på for å redusere utfordringen
3. Skoleeiers bidrag: Hva skoleeier kan bidra med for å nå målene.

Rektormøtene er skoleeiers oppfølging av og støtte til skoleledelsen. Arbeidet med kvalitetsutvikling i skolene skal tematiseres inn i et årshjul for å bygge kapasitet i organisasjonen og styrke rektorene som et profesjonelt lærende fellesskap.

Skolenes avdelingsledere og andre ressurspersoner er viktige støttespillere for rektorene/virksomhetslederne. I tillegg til to årlige samlinger for alle skolelederne, gjennomfører skoleeier hver femte uke digitale skoleledermøter med aktuelle tema med bakgrunn i utvikling og drift av skolene. Rapporteringer gjennom årsrapport og kvalitetsmeldingen har fokus på resultater opp mot målsetting og viser retning for videre satsinger.

Kvalitetsarbeid opplæring i bedrift

Avdeling for opplæring i bedrift har årlige samarbeidsmøter med alle opplæringskontorene og enkeltstående lærebedrifter om kvalitetsutvikling og kvalitet i opplæringen. Samtalene omhandler opplæringskontorenes arbeid for å sikre at lærlingene får opplæring i et godt arbeids- og læringsmiljø, og at hele læreplanen for faget dekkes. Videre at opplæringskontorene på vegne av sine samarbeidende lærebedrifter bidrar som kontaktpunkt for gjennomføring av YFF. De bidrar også som kontaktpunkt mellom bedriftene og fylkeskommunen i arbeidet med å formidle søkere til læreplasser, og bistår lærebedriftene med å rekruttere nye lærlinger.

Avdeling for opplæring i bedrift har jevnlige møter med opplæringskontorene hvor ulike tema knyttet til kvalitetsforbedring er på dagsorden. Det er også halvårlige møter om samarbeidet mellom skole og arbeidsliv, hvor skolene og opplæringskontorene møtes.

7. Innspill

For å få et bredere perspektiv på videregående opplæring i Agder fylkeskommune, har oppvekstombudet og lærerorganisasjonene gitt sine innspill og kommentarer i kvalitetsmeldingen.

7.1 Innspill fra oppvekstombudet

Oppvekstombudet i Agder ønsker å sette fokus på overganger, læringsmiljø, laget rundt eleven og barnets beste i årets kvalitetsmelding.

Oppvekstombudet skal på fritt og selvstendig grunnlag jobbe for å ivareta barn og unges interesser i Agder. Vi skal jobbe for å fremme et godt oppvekst- og læringsmiljø for barn og unge gjennom hele løpet fra barnehagealder til fullført videregående opplæring. Gjennom vårt arbeid skal vi samarbeide med kommunene, fylkeskommunen og aktører på de frivillige arenaene, slik at vi kan ta tak i utfordringer tidlig og sammen bidra til kontinuerlig forbedring i tjenestene.

Overganger

Overganger er et viktig fokusområde for Oppvekstombudet. Vi ser at overganger kan være utfordrende, også i videregående opplæring. Dette inkluderer overgangen fra ungdomsskole til videregående skole, eller fra skolehverdag til arbeidsliv. Flere lærlinger som kontakter oss, opplever overgangen til arbeidslivet som krevende. Vi ser at mange saker kunne vært løst tidligere eller unngått med tydeligere forventningsavklaringer samt sikre at lærlingene har forstått innholdet i kontraktene.

Læringsmiljø og laget rundt eleven

Når det gjelder videregående opplæring, mottar vi henvendelser fra elever, lærlinger, foreldre, ledere og andre ansatte. Henvendelsene handler blant annet om retten til et trygt og godt skolemiljø, krenkelser, vold, skolefravær, oppfølging av klagesaker og spørsmål rundt arbeidsavtaler. Oppvekstombudet understreker viktigheten av å ta tak tidlig når det gjelder skolemiljøsaker, og at alle i laget rundt eleven samarbeider godt og jobber helhetlig. Vi mener også at et godt skole-hjem samarbeid er avgjørende for å sikre et trygt og støttende læringsmiljø for elevene.

I grunnskolen er det vanlig å opprette foreldrenettverk der et av målene er at foreldrene skal bli kjent med hverandre som igjen har en positiv effekt på barna og deres læringsmiljø. Både foreldre og skoler gir tilbakemeldinger på positive effekter av foreldrenettverk. Vi i Oppvekstombudet oppfordrer også de videregående skolene til å ta i bruk foreldrenettverk.

Barnets beste

Barnets beste er forankret i både FNs barnekonvensjon og norsk lov, og er et grunnleggende prinsipp i alt arbeid som utføres av oppvekstombudet. Barnets egne meninger spiller en viktig rolle i vurderingen av hva som er til barnets beste. Et av ombudets mål er å sikre at barns stemmer blir hørt, og at barn, unge og lærlinger får reell mulighet til å medvirke i saker som angår dem. Vi ser mange gode vurderinger av barnets beste i videregående opplæring. Samtidig opplever vi at enkelte vurderinger ikke alltid er gode nok. Vi mener det vil være nyttig for skolene å øke de ansattes kompetanse på vurderinger av barnets beste.

Foto: Kjell Inge Søreide

7.2 Vurdering fra arbeidstakerorganisasjonene

Arbeidet med skoleutvikling

I fjorårets kvalitetsmelding roste fagorganisasjonene arbeidsgiver på fylkesnivå for samarbeidet knytta til lærernes arbeidstidsavtale. Erfaringene er fortsatt gode når det gjelder implementering av avtalen, men vi etterlyser en mer tydelig arbeidsgiver når det gjelder oppfølging av avtalen gjennom skoleåret. Samtidig som avtalen skal være et vern om lærernes arbeidstid, er en godt fungerende avtale en forutsetning for skoleutvikling.

Ny opplæringslov krever endringer i opplæringa av elever og voksne, og det påvirker samtidig arbeidet til lærerne. Arbeidsgiver og fagforeningene har et felles ansvar for at arbeidstakerne blir involvert i innføringa av disse endringene. Samtidig har partene ansvar for at lov- og tariffesta rettigheter blir ivaretatt når innholdet i arbeidet skal endres. Vårt syn er at arbeidsgivers forslag til oppfølging av opplæringslova og rutiner for arbeidet i videregående skole er for dårlig gjennomarbeida, og at organisasjonene ikke er tilstrekkelig involverte. Dette må rettes opp.

Vårt perspektiv understrekes i *NOU 2023: 27 Et nytt system for kvalitetsutvikling*. Utredninga tematiserer og vektlegger lærerrollen og utvikling av skolen innenfra og nedenfra, og lærernes rolle og betydning blir trukket fram flere steder i utredninga.

Nedenfor er to eksempler:

- *Det må legges til grunn at lærerne gjennom profesjonsfellesskapet skal delta i hele kvalitetsutviklingsprosessen, og at det kan være gode grunner til å tydeliggjøre dette. (s. 49).*
- *Systemet skal (...) ta utgangspunkt i samspillet mellom elever og lærere. (s. 37)*

Måling av kvalitet

I lovgrunnlaget (Oppl.lov § 17-12) som beskriver skolefaglig kompetanse og kvalitetsutvikling, er det en sammenheng mellom informasjonen som skal gis til fylkestinget og skolenes vurdering av og arbeid med å utvikle skolen. Skolene skal jevnlig vurdere i hvilken grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medvirker til å nå målene som er fastsatt i læreplanverket. Fylkestinget skal få informasjon om læringsmiljøet, læringsresultatene og gjennomføringa til elevene i opplæringa.

Etter fagorganisasjonenes syn er det i dag for stort gap mellom det som faktisk blir gjort i skolen og det som blir presentert for politikerne. Kvalitetsmeldinga presenterer i stor grad målbare, kvantitative resultater som er egna til å vise endringer i nettopp målbare resultater. Overordna tall for antall og andel elever som har fullført og bestått er vel og bra, men tallene viser ikke hvordan det arbeides med innholdet i selve

opplæringa. Det siste er ei kvalitativ tilnærming.

Dersom Agder fylkeskommunes arbeid med skoleutvikling i større grad vil involvere fagorganisasjonene og lærerne, slik vi har etterlyst ovenfor, mener vi at det samtidig vil bli mulig å presentere kvalitetsmeldinga med et innhold som i større grad sier noe om *kvaliteten* i arbeidet til lærerne og i elevenes læringsarbeid.

Fullføring har en pris

I fjorårets kvalitetsmelding skreiv lærerorganisasjonene følgende om faget yrkesfaglig fordypning:

Vi tror at tettere oppfølging i yrkesfaglig fordypning (YFF), også når eleven er utplassert i bedrift, vil gjøre elevene mer forberedt på kravene i yrkeslivet. Da er god finansiering en forutsetning. Status per i dag er at så å si alle våre skoler sparer til dels store summer på å gi elevene færre timer med lærer i YFF-faget.

En nylig utgitt forskningsartikkel peker på at lærernes tilstedeværelse på elevenes praksisplass er viktig for samarbeidet mellom lærer og praksisveileder ([Hvordan vurderes elevenes praksis i faget yrkesfaglig fordypning? En kvalitativ studie i salgs- og reiselivsfaget | Nordisk tidsskrift for utdanning og praksis](#)). Artikkelen konkluderer med at lærere bør sikres mulighet til å følge opp elevene og at praksisveilederne i bedriften bør få grunnleggende opplæring i vurdering. Etter vårt syn svekkes begge disse forholdene ved at lærerne, som har vurderingskompetansen, i dag ikke får tilstrekkelig antall timer til å følge opp elever i YFF-faget. Dette svekker overgangen fra skole til bedrift og vil kunne føre til at elevene står svakere i møtet med lærlingperioden.

På oppdrag fra administrasjonen i Agder fylkeskommune ble Norconsults rapport *Skole og tilbudsstruktur. Videregående opplæring i Agder fylkeskommune* publisert i januar 2025. Rapporten gir et faktagrunnlag og tydelige anbefalinger knytta til studiesteder og studietilbud.

Forslagene i rapporten er det opp til politikerne å ta stilling til, men vi vil peke på at én følge av å redusere antall skoler, sentralisere studietilbud, fylle på med flere elever i klassene og gjøre valgmulighetene færre for elevene, kan være at færre elever i Agder fullfører videregående skole. Færre tilbud i nærheten av hjemstedet og lengre reisevei for elevene kan føre til at elever som i utgangspunktet har liten motivasjon for skolegang, enten unnlater å søke eller dropper ut av videregående skole. Sentralisering, effektivisering og optimalisering kan gå på bekostning av fullføring. Som kjent henger alt sammen med alt. Fagorganisasjonene mener at mye gjøres riktig i Agder-skolen, men at økt samarbeid mellom arbeidsgiver og fagorganisasjonene om skoleutvikling, opplæringskvalitet og læringskvalitet vil kunne løfte skolen vår ytterligere.

8. Oppsummering og veien videre

I 2030 er levekårene i Agder blitt «... stadig bedre for de mest utsatte gruppene i samfunnet, og den sosiale ulikheten er redusert. Utdanningstilbudet gir alle tilgang til arbeidsrelevant kompetanse, og flere er i arbeid». Videre har «langsiktig og systematisk arbeid for en mer helsefremmende oppvekst ført til bedre helse og økt trivsel blant barn og unge» (Regionplan Agder 2030).

Videregående opplæring sitt viktigste bidrag for å få dette til, er at alle som får opplæring gjennom fylkeskommunen er en del av et inkluderende fellesskap der de opplever lærelyst og mestring, og er kvalifisert for arbeidslivet eller videre studier. Dette er ambisiøse mål, og betyr at videregående opplæring i Agder må utvikles ytterligere.

Fylkeskommunen har nulltoleranse for alle former for mobbing og trakassering. Alle som får et opplæringstilbud i Agder fylkeskommune, skal ha et trygt og godt læringsmiljø, og skolene og lærebedriftene skal forebygge mobbing. Omfanget av mobbing er på nivå med resten av landet, som betyr at det fortsatt er for mange elever og lærlinger som ikke har et trygt og godt opplæringsmiljø.

Gjennomføringsgraden for videregående opplæring i Agder har økt betydelig de siste årene, og var ved siste måling 86,4 prosent for ungdom med bostedsadresse i Agder. Dette handler om godt arbeid ute i skoler og lærebedrifter. Men skal Agder lykkes enda bedre med sine ungdommer, og nå målene om at alle ungdommer skal ha et trygt skolemiljø og fullføre videregående opplæring, må utfordringene som har kommet frem gjennom kvalitetsmeldingen følges opp:

- Til tross for at skolene arbeider godt med et inkluderende læringsmiljø er det fortsatt for mange ungdommer i Agder som ikke opplever et trygt og godt opplæringsmiljø.
- Samarbeidet mellom skole og arbeidsliv er utviklet betydelig de siste årene, men skolene er kommet ulikt i dette arbeidet. Skoleeier kan ta en sterkere rolle i dette arbeidet.
- Stor økning i inngåelse av nye lærekontrakter har også gitt en økning i antall lærekontrakter som heves (lærlingene slutter). Årsaker til dette må undersøkes, og tiltak må utarbeides og evalueres.
- Opplæringsloven gir alle ungdommer en fullføringsrett. Det er fortsatt for mange ungdommer som går videre eller fullfører opplæringen uten bestått i avsluttende fag. Det må være kvalitet i arbeidet med å følge opp alle elever uten bestått i fag slik at disse fagene blir bestått.

Ikke alle forhold er omtalt i kvalitetsmeldingen. For å nå målet om at alle skal fullføre en planlagt opplæring vil det være viktig å ha videre oppfølging av områder fra fylkeskommunens årsrapport og som ikke er omtalt her:

- Stabilitet i skole og tilbudsstrukturen, dvs tenke langsiktig og fatte gode beslutninger i nåtid.

- Aktivt arbeid for å hindre utenforskap gjennom tidlig innsats, gode overganger og tverrfaglig samarbeid.
- Utvikle et systematisk tverrfaglig arbeid med å bygge "laget rundt eleven/læreren".
- Nettskolen inn i drift.
- Videre arbeid med Satsing på barn og unge i Agder.

For å lykkes med utfordringene skissert over må strategiene som er utviklet tas i aktivt bruk på alle områder hvor videregående opplæring i Agder utvikles. Alt utviklingsarbeid må være kunnskapsbasert, alle aktører må ha reell medvirkning i opplæringen, og alle må bidra til å utvikle et kollektivt VI. Da vil dannelse stå sentralt i opplæringen og bidra til at flere ungdommer er inkludert og fullfører videregående opplæring.

Foto: Kjell Inge Søreide